

פרוטרול מס 16
מישיבת ועדת העבודה שהחקיימה ביום ה',
ה' בניסן תשל"ד, 28.3.74, בשעה 10.00

נוכחים:

חברי הועדה:

- ש.א. אלמוזלינו - היו"ר
- ה. זיידל
- ח"כ יודין
- ש. חביב
- ח"כ מויאל
- ח"כ דיציאן

מוזמנים:

- מר לויין - ביטוח לאומי
- ר. רוטר - ביטוח לאומי
- ש. לינדר - ביטוח לאומי
- פ. הר - משרד האוצר
- י. ברק - משרד העבודה
- ע. אבל - הוועד הפועל
- ל. אלוני - ארגון הנכים
- א. מינץ - ארגון הנכים
- ד"ר גולנסקי - ארגון הנכים
- צ. בהר - ארגון הנכים
- י. נחמן, עו"ד - בטחון סוציאלי

שם סוכיר הועדה:

! ברזאני

דשם:

"חבר המתרגמים"

סדר היום: 1. חוק הביטוח הלאומי (תקנון סס' 15), תשל"ד-1974

- 463 -

נתקן / נתקן 3.4.74

הי"ו"ר ש.א. אלמוזלינו: אני מתכבדת לפתוח את הישיבה. אני מקדמת בברכה את האורחים שלנו היום, נציגי ארגון הנכים ואת נציגי ההסתדרות. הדיון שלנו היום הוא על תקן חוק הביטוח הלאומי מס' 15 תשל"ד 74 שמתיחס לתקרת המכסימום בביטוח הלאומי.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 15), תשל"ד-1974

הי"ו"ר ש.א. אלמוזלינו: מגמתו של התקון לשנות את החוק הקיים ולאפשר העלאת התקרה הקיימת היום של מכסימום 1500 ל"ל לפי לוח חדש כפי שהוא בהצעת החוק שלפי הערכה יגיע ל-2500 ל"ל. אנחנו בינתיים לא נכנס לסעיפי החוק, ארגון נפגעי תאונות העבודה איתם נפגשתי בשבוע שעבר עוד לפני שבאה הצעת החוק לקריאה ראשונה בכנסת העבירו לנו חומר אותו הפצנו בין חברי הוועדה. אני יעצתי להם לבוא ולהשמיע את ההשגות שיש להם בקשר לנושא הזה וגם להשלכות שיהיו כתוצאה משנוי תקרת המכסימום בביטוח הלאומי.

ד"ר גולנסקי: אני מודה לכם על ההודמנות שנתתם לנו לבוא ולהשמיע את ההשגות שלנו, ואולי גם לתת לכם סקירה קצרה על מקומם ומעמדם של הנכים בחברה הישראלית, ואני מדבר על נכי תאונות עבודה בעיקר וחלק מהבעיות שישנן. אנו בעצם מיצגים גם את הנכים וגם את האלמנות של נפגעי תאונות עבודה שלצערנו זו אוכלוסיה ההולכת וגדלה ולא הולכת וקטנה. נכון הוא שמספר מקבלי הקצבות בין הנכים הוא כ-4000 ונוסף לזה יש עוד כאלפיים אלמנות המקבלות קצבאות חודשיות קבועות. האוכלוסיה שאנו מיצגים אותה היא בדרך כלל אוכלוסיה שאינה מאפינת דוקא את החברה הישראלית, למרות זה שאפשר להגיד שכולנו עוסקים וכולנו עובדים, אבל אלה שמעורבים בתאונות עבודה הם אותם אנשי החרושת, אנשי התעשייה, אנשי החקלאות, הבניין שלעיתים משבורותיהם באמת מינימליות בתוך מערכת השכר הקיימת. במסגרת הזו - מתקן אותי מר צבי בהר בענין של המספר הכללי, אני דברתי על מקבלי קצבאות 4000 איש מקבלי פלוס אלפיים, אבל בסה"כ זו קבוצה שבין 16-17 אלף איש שמהווים את הגימלאו שלהם ואיך שהוא יצאו מהמסגרת של מקבלי קצבאות, אבל למעשה אותם האנשים מהווים בעיות בשביל הארגון, ולפעמים בעיות הרבה יותר קשות מאלה המקבלים קצבאות. מפני שאלה ניסו באיזה דרך לשקם את עצמם, היוונו את הגימלאו שלהם והתברר שלמעשה כשני שלישים מהם בסופו של דבר לא הצליחו להשתקם ואו הם הופכים למקרי סעד. הבעיה אח"כ חוזרת אלינו כאנשים שמצד אחד אין להם אפשרות לקבל יותר את הגימלאו, אבל אנו צריכים להתחיל לטפל בבעיות השיקום שלהם וזוהי בעיה נפרדת ממה שאנו כיום מנסים לדון.

כפי שאמרתי האוכלוסיה שלנו שונה, היא לא חתך שיכול לשקף בעצם את החברה הישראלית. אם אנחנו ניקח את נכי צה"ל, שם אנו רואים דוקא חתך אחר לגמרי. הגישה בצה"ל היא שהמפקד אומר אחרי שהוא הולך בראש. אנחנו יודעים שרב הנפעים בצה"ל הם דוקא המפקדים במקרה של מלחמה וכל הקשור בזה. זה דוקא מהטופ של צה"ל בעוד שאצלנו אנחנו עוסקים בעיקר בשכבות הנמוכות של האוכלוסיה או של אלה שמשתכרים ומרוויחים. הבעיות של הנכה קשות ביותר. אלה בעיות שמתחלקות החל מהבעיות המשפחתיות של הנכה כשהוא הופך להיות פתאום נכה. בעיות של אשה, בעיות של ילדים, בעיות של עצם חזרה לאורח חיים תקין, הסתגלות לצורת חיים שונה שנקטע בה משהו והוא צריך להתחיל לחדש את חיו. הבעיה היא גם מהצד השני, מהצד של המשפחה, כיצד האשה רואה אותו פתאום, כיצד הילדים נזאים אותו ואיך הוא מתמזג בתוך המכלול הזה. כיצד הסביבה רואה אותו. כאן אנו יכולים להצביע על הרבה מקרים הן מבחינת מקומות העבודה של הנכים שבעצם נכה שהוא כבר נפגע, איפה שהוא כבר לא רוצים לקבל אותו. היתה לנו בזמנו שיחה עם השר אלמוגי בעת שהיה שר העבודה וחשבנו איך שהוא לנסות לחוקק חוק שיחייב החזרת הנכה לעבודה. התברר שדוקא ועדי עובדים הם אחד הגורמים המתנגדים לענין הזה. כשרוצים להעביר נכה מתפקיד קשה שהיה לו קודם לתפקיד קל, בא וועד העובדים ואומר: לא, יש לנו מן מערכת נורמטיבית שבעצם קיימת לגבי קידום, מי שעובר לתפקיד יותר קל, מי שיכול לקבל יותר שכר וכו', והנכה שוב פעם נזרק ומטולטל מבחינה נפשית ומבחינה חברתית, וזה כמובן משפיע

עליו גם מבחינת הבית. זה משפיע על כל אורח שיקומו של הנכה במקרה זה, ואז קורה לעתים קרובות שאינן לנכים אפילו אפשרות לחזור לעבודה, או יוצרים מצב כזה שעל תוכה לעזוב את העבודה. אנו לפעמים פוגשים את הנכים מתמודדים איתם כארגון, כיון שלנו הרבה יותר קל להגיד מאשר לפקיד שיקום תלך לעבודה, וכשאני ופיע עם 100% ואומר לו: תראה, אני עובד, הנכה מופי ואומר לי: אבל לא מקבלים אחי לעבודה, לא נוחנים לי לעבוד. זו אחת הבעיות הקשות שבה אנו כארגון מתמודדים.

מכאן גם באה שאלת קידומו של הנכה ולזה יש השלכות גם לגבי הקצבה וגובהה. הנכה בתעשייה, בחרושת או בחקלאות כשהשכר בנוי לא רק משכר יסוד אלא גם מנורמות, פרמיות, עבודות במשמרות - הנכה כבר לא יכול לעשות זאת ופתאום מערכת הכנסותיו יורדת באופן תלול לחלוטין והוא נשאר צמנד אך ורק לאותה מערכת שכר שנקבעה באופן פורמלי מבלי לקחת את כל אותן הזויות של הקידום שלו, את האפשרות של רווח נוסף או רווח שמקורו במערכת השכר הסמוי שקיימת היום אצלנו. הדברים האלה גם גורמים למצב שבעצם לגבי הנכה קיימות בעיות של האפשרויות וההזדמנויות. איפה שהוא ההזדמנויות לקידום במערכת החיים נחסמות בפני הנכה. בסופו של דבר מה רוצה להיות הנכה? ככל האדם. הוא רוצה לחזור חזרה לתוך מעגל החיים התקינים של החברה. הוא רוצה להוכיח לאשתו ולילדיו שהוא בעצם אותו אבא כפי שהיה קודם ואת זה הוא לא יכול לא מבחינת השכר שניתן לו כיום, לא מבחינת האפשרויות ולא מבחינת הקידום שבכלל נהוג בשכר וזחילת השכר שקיימת. איך שהוא הוא נשאר תקוע ברמה מסוימת ומוקפא לחלוטין.

כשאתם רואים אותנו פה אתם רואים אולי את החלק העשירי של אחוז הנכים שיודעים איך לבטא את עצמם. רב הנכים אפילו אינם יודעים איך לבטא את עצמם, איך להתמודד עם הבעיה שלהם. הבעיה מתחילה בתוך הבית. לפני שבוע באה אלי אשת נכה וספרה לי: בעלי נפגע והוא משותק ביד וברגל. בעצם קיבל 85% נכות, אבל אני לא יכולה לחיות איתו בכלל. כשהוא נמצא לידי והידי שלו נזרקת, נופלת עלי - אני פשוט מזדעזעת והאמת היא שאפילו אינני יכולה להגיד לו את זה. אני לא יכולה לפגוע בו ואינני יכולה לספר לו שאני מוציאה כסף לפסיכיאטרים שיעזרו לי להתגבר על הבעיה הזו. לא כל שכך שאינה יכולה לבוא לפקיד מס הכנסה ולצעק לו: תראה כמה אני משלמת הוצאות ולעתים אותו נכה אפילו לא יודע בכלל כמה אשתו מוציאה על הדברים האלה, ומקרים אלה אינם בודדים. אנחנו עוד לא התחלנו, לא משרד העבודה, לא הביטוח הלאומי, לטפל בנושא שקוראים לו נשים וילדי נכים. שהיא בעיה כאובה ביותר. אנו כבר נמצאים בדור שנכים כבר גדלים בו, דור שני שבו מתחילים ילדי נכים. אם קראתם את הספר "רגל של בובה" או של בן-אמוץ, זה נותן משהו מבעיות הנכה. זו הבעיה ואינני רוצה להרחיב עליה את הדבור, אבל היה כדאי פעם לעשות סימפוזיון לחברי ועדת העבודה ולהביא בפניהם את כל הבעיות על כל ההשלכות שיש להן על החיים ועל הדור הבא ואולי לזה היינו צריכים היום לתת את מלוא תשומת הלב. מבחינתנו כנכי תאונות עבודה אנו חושבים שזכותנו היא - ואנו איננו חפץ וגם המחוקק הכיר בזה - לתבוע את היינו. מונחת לפניכם החוברת ואנו במפורש אומרים; החברה הישראלית רצתה לחיות את החיים המתועשים המודרניים, לזה יש קרבנות ויש מחיר שאותו החברה צריכה לשלם. במקרה קרה שצבי נכה או אני או עוד 17 אלף חברים נפגעו, לאחרים זה יכול לקרות מחר. הבעיה היא שאם אנחנו נראה כחובתה של החברה לדאג לנכי תאונות העבודה, וזאת משום שרצינו לחיות חיים מתועשים מודרניים עם פיתוח טכנולוגי מכסימלי, עלינו להכיר בעובדה שעל החברה לשלם את מחיר אותם הקרבנות, בדיוק כפי שאנו מדברים היום על נפגעי צה"ל או נפגעי תאונות דרכים שגם אצלם יש אותה בעיה. משום שהחברה רצתה להיות חברה מובילית, משום שהחברה רצתה לנסוע במכוניות ולהיות חברה מודרנית. החלק השני שבו עלינו לטפל הוא האלמנות.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:

הייתי מאד מבקשת אותך לרכז את דבריך לנושא העומד לפנינו. דבריך אמנם יוצאים

מן הלב ומאד מעניינים, אבל עלינו להתמקד בנושא שלפנינו וזאת לטובת העניין עצמו. תצביע על בעיות ספציפיות.

ד"ר גולנסקי:

הנושא השני הוא האלמנות. כדי להבדיל מהאוכלוסיה האחרת שקיימת, ויש אלמנות, יש גם שאירים אבל הבעיה פה היא שחתך הגיל הוא שונה. מה שמשותף בין שני סוגי האלמנות הוא שחתכי הגיל של הנכים הוא לרב אנשים צעירים בעלי משפחות עם ילדים שנפגעו וצריכים לקדם את חייהם. לא שהם נמצאים כבר בגיל 50-60 ופתאום בן הזוג התאלמן ולפניהם משפחה מבוססת ומסודרת, אלא לפנינו ציבור שבצעם רק התחיל את החיים. אלמנה שיש לה שלושה ילדים מקבלת סכום של 1125 ל"מכסימום. מעבר לזה היא כבר לא יכולה לקבל לא תוספות יוקר ולא שום דבר אחר, ומה שקורה לאלמנה הוא שבצעם חיה נפסקו פתאום, הם שקועים הרבה פעמים בחובות ובמצב כזה היא אמנם מקבלת לוקש של 1125 ל"מ, אבל מבחינה מעשית לא נשאר לה אלא 300-400 ל"מ למחיה. כשהיא באה לבי"ס תיכון לבקש את המלגה או ההקלה של שכר לימוד מודרג, אומרים לה שאינה יכולה לקבל זאת כיון שהיא מקבלת 1125 ל"מ. היא לא יכולה לקבל זאת גם אם יש לה ארבעה או חמישה ילדים, היא לא נכללת בקטגוריה הזו ואוטומטית לא נותנים לה את ההטבה הזו. אסר מינץ בוודאי תביא לכם דוגמאות רבות בנושא זה.

הבעיות המרכזיות שלנו ביום הן

שהמרכיבים של השכר אינם משקפים למעשה

את השכר הממוצע הקיים, דהיינו המרכיבים של השכר הממוצע לא לוקחים בחשבון לא את הנורמות, לא את הפרמיות ולא את התוספות הסמוליות. אנחנו בדקנו את העניין ביחידת המחקר של הביטוח הלאומי אצל שפיינר. דבר שני זה המרכיבים של השכר אצל הנפגע, ובמקרה זה לגבי הנפגע זה כן כולל את הנורמות וכולל את מה שמשלמים על זה מס הכנסה. זה לא בולל בתוכו את אפשרויות הקידום כמו העלאה בדרגה, קידום במשכר וכל מה שקיים במערכת השכר הרגיל שלנו. כיום אנו יכולים לראות במשך ארבע שנים שלא העלו את התקרה ולא את השכר הממוצע, למרות שהשכר הממוצע עלה במשך ארבע השנים. אנו הבאנו לכם את טבלה מס. 1 המשקפת מה היה השכר הממוצע וכמה בעצם אותם הנכים לא קבלו במשך כל אותו זמן. נקודה נוספת; למעשה יכולנו להגיד שהשכר של 2500 ל"מ מכסה 99% מכלל הנכים היום לפי מרכיבי השכר הנוכחיים כפי שהוא נלקח בחשבון. הבעיה היא בחשוב השכר של אלה שאינם להם 100%. מי שיש לו 50% נכות, מקבל היום בסה"כ 562.50 ל"מ ולא יכול לקבל כל תוספת יוקר או תוספות אחרות. יתר על כן, אלה שנפגעו לפני שנת 1970 והשכר שלהם היה נמוך, כל השערוכים וכל התוספות לא הצליחו להגיע אפילו לרמה של השכר הממוצע. בהצעה שאני מביא לפניכם אני מנסה לקשור את שתי הבעיות יחד: בעית התקרה עם בעית השכר. יש לנו היום נפגעים שיש להם 50% והמכסימום שהם מקבלים זה 270 ל"מ או 60% ומקבלים 280 ל"מ או 300 ל"מ. יש לנו אלמנות עם חמשה ילדים שהיום מקבלות לפי חוק התלויים 420 ל"מ. כשהיתה צריכה לעשות בר-מצוה לא יכלה לעמוד בזה ולבסוף הארגון מימן את בר-המצוה! הצעתנו היא להצמיד את היחס של משכורת העובד למשכורת הממוצעת בשוק ועל היחס הזה לשמור באופן קבוע. פירוש הדבר שאם משכורתו של עובד לפני עשר שנים הייתה שליש או מחצית השכר הממוצע, את אותו היחס להמשיך ולשמור עליו, וכאן הבעיה של תקרה חשובה מאד. זו הבעיה החשובה ביותר לנו. איך להגיע לכך שאותם אנשים בעלי שכר נמוך יוכלו להדביק את ההתיקרויות החלות בשוק. זו הבעיה החשובה הנוגעת לאותו סעיף בו אנו דנים. מאחר ואנו נמצאים פה, יש לנו שתי בקשות קטנות מחברי הועדה: בחוק קבוע שחבר משלם 2 ל"מ מס ארגון ואנו מבקשים להעלות זאת ל-3 ל"מ.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:

דבר זה אינו קשור בהחלטה שלנו אלא בתקנות הארגון. בוודאי ילכו לקראתכם

בענין זה.

ד"ר גולנסקי:

אני מקבל זאת. נקודה שניה היא להכליל את האלמנות כחלק מארגון נכי תאונות

עבודה, כי כיום אינן מופיעות בחוק כחלק מארגון נכי עבודה. כוונתי לכלול מבחינה ארגונית את אלמנות נפגעי העבודה. לענין זה קבלנו כבר את ההסכמה של הביטוח הלאומי ומבקשים גם את אשורכם לכך, ברור שאז גם הן ישלמו לנו את דמי הארגון ולפי הידוע לי זהו גם רצונן.

צ. בהר:

אני לא רוצה להכנס לעצם הנושא אותו הצליח ד"ר גולנסקי להציג יפה מאד. אני רוצה להוסיף משהו בהמשך להצעות הקונקרטיות. אנחנו כלולים במסגרת חוק מקיף. כאשר ועדת העבודה החליטה בזמנו בענין זה, בנתה זאת על שלושה סעיפים. ד"ר גולנסקי הזכיר רק סעיף אחד וזה ענין של תשלום מס לארגון. אבל באותה המסגרת החוקית שאושרה מופיעים עוד שני סעיפים. האחד על ביטוח חיים הדדי. זהו נושא משמעותי ממדרגה ראשונה, נכה נפטר - כל קצבתו נלקחת ממנו. משפחתו יורדת בצורה תלולה לגמרי. אנו מבקשים קודם כל מכספו של הנכה להוריד שתי לירות, בדיוק כפי שזה נהוג בצה"ל וזה גם חוק המסגרת הקיים, ומאידך המוסד יוסיף על זה 3 ל"י. דבר שלישי, יסדנו קרן לעזרה הדדית וזה גם כן מופיע במסגרת החוק. הקרן לעזרה הדדית נוסדה מכל מיני גומלי חסדים: שר האוצר אישית, הביטוח הלאומי בחלקו. אנחנו כבר הגענו היום למצב שאנחנו רוצים להוריד מכספנו לירה לחודש למען הקרן. כלומר, אני מוסיף לשני הדברים עליהם דיבר ד"ר גולנסקי את שני הדברים האלה. אלה הן תקנות שהשר יוציא, ועדת העבודה תאשר וזה מיד יפעל. אני מבקש מאנשי הביטוח הלאומי לספל באותם דברים עליהם הסכמנו עם שר העבודה היוצא. אנחנו הקימונו קרן רצינית לעזרה הדדית ואנו מאפשרים בה עזרה קטנה לחבר, לנכה, לאלמנה. הענין הזה פ רמלי אבל צריך להיעשות בדחיפות.

א. מינץ:

אנו נמצאים במצב שבו יש אלמנות מסוגים שונים במדינה, יש מי ששווה יותר ומי ששווה פחות ומי שלא מסתכלים עליה בכלל. אנחנו לפעמים מרגישים שפשוט זורקים לנו את ה-70% במקרה הטוב ולפעמים זה הרבה פחות ומקום העבודה של הבעל אומר: אתן מקבלות ביטוח לאומי, איך לכן מאתנו מה לקבל ולא נותן לנו שום דבר. כמו שנאמר פה, אנו הולכות עם התלוש לכל מקום. אלמנות צה"ל פטורות מכל דבר, אנחנו לכל מקום הולכות עם התלוש ואומרים לנו: יש לכן, אתן מקבלות. כשבאים לביטוח לאומי ומבקשים מהם עזרה לילדים - לא מגיע. כשיש בעיות נפשיות עם ילדים - זה לא בחוק. רוצים עזרה לתיכון לפנימיות, לאחזקת ילד - אין בחוק ולא מגיע לכן, תתמודדנה בעצמכן. למקרי סעד אנחנו לא רוצות להפוך, אנו לא מעונינות בזה. בדרך כלל הבעלים עבדו ואנו משתדלות להחזיק מעמד, אבל לא באים לקראתנו. אם אנחנו רוצות שיקום מקצועי מתחילים לספור לנו את האגורות שלנו. כאן מגיע לך וכאן לא מגיע לך. כשאני בא עם ילד עם בעיות נפשיות בעקבות האטון או שמפנים אותי ללשכת סעד או לבי"ס ששם בכלל לא מבינים אנתו, ובמסגרת החוג שצריך לעזור ולשקם אותנו אין שום הענות. יש בעיות שצריכים להחליף דירה, נשים אינן מסוגלות להמשיך ולגור באותו מקום. אף אחד לא בא לקראתנו אף אחד לא עוזר לנו, הכל יבש ואין חוק ואנו מרגישות כאילו אנחנו נזרקות ממש לים כי נותנים לנו רק את התלוש הקטן הזה ושום דבר אחר לא. אנחנו חושבות שצריכים יותר לעזור לנו. לבוא ולבדוק את הבעיות ולראות איך פשר לעזור לילדים ולנו ולתת לנו יותר מבחינה כספית את האפשרות כי זה היה נותן לנו את הכוח לעמוד מול פני הדברים. כמו פטור מחינוך תיכון, עד היום אנחנו משלמות את היום, או השכלה גבוהה או אפשרות להחליף דירה. כשילד מתחתן הכל אנו עושות בעצמנו ואנו פשוט לא יכולות. יש לנו חברה אחת משלנו שגרה בדירה והיתה נאלצת לסגור את המטבח ולהשאיר בחדר קטן עם ילדה קטנה, עכברים שורצים שם במטבח והיא לא יכולה לעזור. לעצמה לתקן את המטבח. אומרים לה שהיא שייכת לביטוח הלאומי. באים לשם ואומרים לה: יש לך קצבה קטנה, אם אנחנו נתן לך הלוואה לא יהיה לך ממה לחיות, תוכיחי לנו שאז יהיה לך ממה לחיות. זה לא קונץ גדול, צריכים לתת לה מענק, צריכים לתת לה את האפשרות שתוכל לבנות לה את המטבח ותוכל להכנס לשם ולא ימצאו שם עכברושים ומצד שני היא צריכה גם לאכל ולהאכיל את הילדה. לי יש למשל ארבעה ילדים ואני מקבלת בשביל שלושה, מישהו כאן מוכן להגיד לי איזה ילד לא יאכל? החשוב מחושב רק לשלושה ילדים. כשאני מקבלת דמי מחיה שוב אותו הדבר. דמי מחיה בכלל הגבילו, יש לך 670 ל"י לחודש ויותר לא מגיע לך. ילד בתיכון עולה הרבה הרבה יותר, אם תיקחו בחשבון שילד בתיכון צריך ארבעה ספרים, מזמן הוא עובר את הגבול של דמי המחיה שהוא מקבל, אם הוא בכלל מקבל. מתחילים לספור לנו כל אגורה וכל גרוש וכל מה שאנו שומעות לאורך כל הדרך זה לך לא מגיע פה ולך לא מגיע שם. נכה שנפגע מקבל מענק, לנו גם את זה לא נותנים. כשהבעל נהרג אף אחד לא בא לקראתנו, אף אחד לא בא לראות כמה אני משלמת משכנתא ואני לא יכולה לעמוד בזה. פשוט מקבלים את תלוש המשכורת ויותר לא מענין את אף אחד.

ד"ר גולנסקי:

יש לי בעיה אחת שלא העלינתי אותה פה והיא בעית הרכב לנכה. כלי הרכב לנכים כיום הוא כלי חיוני ביותר ואני חושב שאני פטור מלהסביר מהו רכב לנכה. הבעיה היום שרק דמי הביטוח לרכב נכה מגיעים ל-200 ללחודש. מה שמקבל היום נכה זה 240 ללא אחזקת רכב לפי החוק. יש לנו הצעה להפריד את הנושא של אחזקת הרכב מהגימלה, מכיון שבעית הרכב היום הפכה להיות בעיה אקוטית ביותר לנכה. היום לנכה עולה להחזיק את המכונה בין 600-800 ללחודש. לפני יומים העלו את המחירים במוסכים ב-30%. נכה נכנס לגרוז ובפחות מ-200-300 לא יוצא. אני מציע שהועדה הזו תמליץ על מציאת קריטריונים אותם גם אנו מוכנים לעבד, כדי לחשב את נושא אחזקת הרכב המשווה נפרד מהענין הזה של הקצבה.

א. מינץ:

יש לנו מקרה של אשה שבעלה נהרג והיא נשארה עם ארבעה ילדים קטנים. מס הכנסה משום מה החליט שהיא חייבת 17 אלף לירות למס הכנסה. בעלה כנראה היה קבלן, אני עצמי אינני יודעת את כל הפרטים של הענין, אבל היא נשארה מחוסרת כל. ממס הכנסה פנו אליה, עקלו לה את הטלוויזיה, את הפריג'ידר ואת הכירים של הגאז, עם קצת אנזשיות לא היו עושים את זה. כשהיא פנתה לפקיד מס הכנסה אמר לה כך: מדוע שתאכלי את העוגה של המאה אלף לירות לבד? תני לעוד מישהו להנות. אני לא חושבת שזו צריכה להיות גישה של פקיד לאשה במצב כזה. אולי גם את זה צריך לעשות, להתחיל לחנך את האנשים כדי שידעו איך לפנות לאנשים במצב כזה. אולי צריך לבוא לקראתה ולעזור לה וחשוב לעשות הכל כדי שמצב כזה לא יקרה. יתכן שלמס הכנסה מגיע איזה שהוא חוב, אבל הסכום של 80 אלף לירות הוא סכום הפיצויים שהיא וילדיה מקבלים, זהו ממש דם אביהם ומה יכולה היא לתת להם בתמורה. המדינה אולי כן היתה יכולה לוותר על הסכום הזה, על כל פנים צריכים לבוא אליה בצורה אחרת ובגישה אחרת, צריך לנסות ולבוא לקראתה ולא להגיד לה "למה תאכלי את העוגה בעצמך". מה אשה כזו תתן לילדים שלה לאחר שהיא יוצאת ממס הכנסה בשומעה דברים כאלה?!

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:

השאלה היא אם חובות אחרים של בעלה היא כן שלמה. יש לבדוק את המקרה לגופו ויתכן שאמנם היה מגי למס הכנסה חוב בסכום כזה.

א. מינץ:

מס ההכנסה לא חל על תשלום דמי הנזיקין והפיצויים שקבלה, אלא היה חוב תלוי ועומד מקודם ומסכום הפצויים שקבלה רצו להוריד לה את הסכום של מס הכנסה.

עו"ד י. נחמן:

אני רוצה להתייחס לקצבאות של אלמנות נכים שנפטרו. התקבל תקוון בחוק שמאפשר קבלת קצבה ורבע וקצבה וחצי לאשה בת 60 שיש לה קצבה בזכות עצמה וקצבה בזכות בעלה המנוח. החלטה זו חלה גם על קצבת תלויים בתנאי אחד שקצבת התלויים איננה גבוהה יותר מקצבת השאירים. נתקלתי בכמה מקרים שאלמנות בנות 60 שעבדו לאחר שהבעל נפטר שלמו דמי ביטוח חובה וכשהגיעו לגיל הפרישה שוב עמדו בפני הברירה לקבל את קצבת הזקנה מכוחה עצמה או את הקצבה מכוח בעלה. אבל ידוע שזה תוקן וצריך להתחיל בחשבונות אם הקצבה בתור אלמנת נכה גבוהה יותר מקצבת השאירים את לא יכולה להנות, זה מצריך תקוון. מפני שכל הנמוק שהיה אז למה לקבל יותר מקצבה אחת מפני שהאשה שלמה. היא רכשה מכוח עצמה את הזכות הזאת. לפי דעתי זהו תקוון הכרחי.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:

אני מבקשת מהביטוח הלאומי להתייחס ולענות לשאלות שהוצגו כאן.

מר לוינ:

אני אגביל עצמי לא לכל הבעיות, אני מבין שלחלק נכבד מהבעיות יתייחס מר רוטר. אני רוצה להתייחס לארגון יציג ודמי חברות. בשעתו כשהסעיף התקבל בחוק (סעיף 49 א עמ' 47) וזה לזכותו של מר בהר, ביוזמת הארגון. וכתוצאה מהסכם והסדר עם הארגון. זהו סעיף המסמין ומאפשר לגבות דמי חברות מארגון שהוכרו כארגון של נכים, תשלומים וקרן לעזרה הדדית של אותו ארגון כדמי השתתפות בביטוח חיים הדדי של הארגון. מר בהר, אם זכור לך, סוכס מיד עם

החקבל החוק שנגביל את עצמנו עד שאתם תפנו אלינו מחדש לגבי דמי חברות לטובת הארגון ושתי הלירות נקבעו על דעתכם. אנו לא היינו באן יוזמים נמה שאתם בקשתם נתנו לזה מהלכים בחוק. לפני זמן לא רב פניתם והתיחסתם גם לענין התשלום לקרן עזרה הדדית והשתתפות בביטוח חיים הדדי והיו לכם עוד הצעות בהן השתתף המוסד ואמרנו שנדון בזה, כיון שהחוק אינו מאפשר לנו לקחת כספי מבוטחים. כשהיה דיון במנהלה הודענו שהענין התקבל אבל יש כאן כמה הליכים שאיננו יכולים לפסוח עליהם, יש לנו ועדה ציבורית שאחה חבר בה, ועדת נפגעי עבודה ואנו עומדים להביא את הנושא הזה עם עוד כמה וכמה תקונים חשובים שאתה גם כן מכיר אותם לגבי שילוב נכויות, לגבי קצבה מיוחדת ומענק מיוחד לנכה פחות מ-75%. אנו עומדים להביא את כל זה לוועדה הציבורית שליד המוסד שאתה חבר בה. כל אותם דברים היו ידועים ומוכרים ולמעשה אין בינינו חילוקי דיעות. השאלה היא שאנו עומדים לכנס בימים הקרובים, יו"ר הוועדה לא היה, אבל עומדים לכנס את הוועדה ובקרוב תדע על זה. בכל אופן פה הענין מבחינתנו עשוי, מה שבקשו הנכים הלכנו לקראתם ולא היתה פה שאלה של חילוקי דיעות. פה אין מקום לדחף משהו כיון שהדברים מתפתחים מכוח עצמם.

לגבי אלמנות זה מחייב תקון חוק, כיון שהיום מה אומר הסעיף? רשאי המוסד

לנכות מקצבה של נכה עבודה שנקבעה לו דרגת נכות מעבודה יציבה. יכול להיות שזה מחייב תקון בחוק ויכתב גם אלמנות. פה לא נוכל לעשות הוראה מיוחדת לשעת חרום, יהיו עוד תקוני חוק בהיקף לא מבוטל, וגם סעיף זה יובא בחשבון, אין לנו לזה שום התנגדות. יש הצהרה שצריכים להפיץ אותה בין המשרדים, יש משרדי שצריכים ויכולים להגיב, זה מובא לפני ועדה וזה ימשך זמן מה. אתם הצגתם את הבעיה לא בשעתו כשאנחנו הבאנו את הסעיף הזה, אני מאד מצטער מכיון שחיינו מפיכם בענין זה, והיום אנחנו נעשה את זה בהליכים המקובלים. זו נקודה אחת.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:

אין ספק שהנושא הזה דורש מחשבה, כי כאשר אתם מתחילים לדבר על אלמנות, יש גם תלויים ויש גם הוריים. עכשיו אתם רוצים להוסיף לגבי אלמנות, מחר תבואו וחרצו להוסיף הוריים ומחרתים לגבי תלויים אחרים. לזה לא יהיה סוף. זה ענין שדורש בדיקה ודיון, אינני יודעת אם יש באמת הסכמה של כל האלמנות בנושא זה והאם רק הארגון מוסיף להחליט בנקודה זאת.

מר לויץ:

הם מיצגים כמעט את כולם, מפני שהיחר מהווים מספר מועט ביותר, הם מקבלים על עצמם ליצג את האלמנות. נקודה שניה, מכיון שכאן צוין אשה עם שלושה ילדים ולמה בעד הרביעי לא מקבלים אסביר. כאן מדובר על קצבת תלויים ואז אלמנה עם ילד אחד מקבלת 80% מהקצבה המלאה. עם שני ילדים היא מקבלת 90% ועם שלושה ילדים היא מקבלת 100%, אז הכלל הוא ש-100% זה 100% בהשוואה לשכרו של הנפגע, של אותו אדם שנהרג בתאונת עבודה. זה צמוד לא לסטנדרט מסוים כמו בשאירים שזה 15% מהשכר. ובכך פה האלמנה כבר בלאו הכי מקבלת את 100%, אם האשה עובדת ואין כל מניעה שתהיה זכאית גם לקצבת תלויים או שאירים וגם תעבוד בעבודה מלאה, ואני חושב שחלק לא מבוטל מהאלמנות האלה עובדות. אז תקבל גם בשביל שני הילדים קצבת ילדים. אין שלא יהיה אם היא לא עובדת, בשביל ילד שלישי ומעל לילד שלישי היא מקבלת היום תשלום. רב האוכלוסיה היהוהית מקבלת גם בשביל יוצאי צבא, כך שאני חושב שמבחינה זו אמנם אין גבול לאפשרויות, אבל פה המוסד עשה צעד די ניכר קדימה. פה הכנסנו גם את המושג של דמי מחיה ואולי זה לא מספק, אבל זו אחת ההתקדמויות. שהחוק אינו מושלם - על זה אין ויכוח, כמו כל חוק, כמו כל הטבה סוציאלית שאינה מושלמת ואנו יושבים על מנת לקדם את הדברים ולהרחיב את האפשרויות והזכויות. דמי המחיה לילד שלומד הולכים וגדלים ואנו עומדים כעת להגדיל שוב פעם לגבי אלמנות. נקודה נוספת שהזכיר א. גולנסקי לגבי קצבה חלקית שזה כאילו מצב מוקפא. פה אני רוצה להקריא את הסעיף בחוק: "קצבת הנכות המשלמת לנכה (68 ב, עמ' 37) משתנה כל שנה בראשון לאפריל לפי שעור התנודות של השכר הממוצע, ובלבד שהקצבה לא תעלה על מכסימם ליום הקבוע בלוח ה' כפול שלושים." זה המכסימום של 100% ובגבולות של 100% החוק אומר במפורש זה צמוד לתנודות. זה בהחלט נתון לענין זה. נדמה לי שזה האלק שלי ואדון רוטר יתיחס גם לדברים נוספים.

ר. רוטר:

אני סבור שהאינפורמציה שקבלתם כנראה הייתה איזו אי הבנה בקליטתה. אתם לבטח צריכים לדעת שדמי הביטוח שגובה המוסד לביטוח לאומי חלים על כל סוגי ההכנסה כמשמעותם לפי פקודת מס הכנסה להוציא יוצאים מן הכלל אחדים שהם חסרי משמעות מבחינתכם, כמו למשל קצבת ילדי עובדים, דמי נסיעה מעל גבול מסוים ואלה הם דברים חסרי משמעות, כך שמבחינת השעות הנוספות והדוגמאות האחרות שצוינו כאן, הם בהחלט כלולים בתוך תוספת וחק, תוספת דרגה ותוספת משפחה. כל זה נכנס בחשבון השכר הממוצע, לפיו משערכים כל שנה את קצבתו של הנכה החל מתקופת 10 מובאים בחשבון הגורמים האלה. אמת ונכון שיש במשק בכלל כמה סוגים של שכר סמוי כמו אחזקת רכב פרטי או ספרות מקצועית או סוגים אחרים אחדים. הם היו גם בבסיס והם ישנם גם היום, וישנן מגמות שאינני יודע איך תתפתחנה לחסל את הדברים האלה הנקראים עיוותים וישנה מגמה בהדרגה להכניס אותם בתוך השכר, שגם החלק הזה יש להניח שיכלל במושג השכר. כך שאם סעיף 68 א חל והשנה הזו לבדה כל נכה שנפגע לפני שנה ויותר קיבל רק בשביל השנה הזו מכוח סעיף 68 א תוספת של 28% לקצבתו. בחודש ינואר הייתה תוספת יוקר, בחודש פברואר תהיה תוספת יוקר, בחודש אפריל הוא יקבל תוספת של 7-8% עד ה-28%, ביולי תהיה תוספת יוקר. מה שקרה הוא שאנשים בעלי שכר בינוני ומעל לבינוני, כתוצאה מכך שערך הקצבה נשחקה היגיעו ע"י השערוכים של השנים הקודמות אל המכסימום לפי דרגת איכותם, ובאותו רגע שהיגיעו יותר לא יכלו להנות מכל תוספת, אם זה מכוח תוספת יוקר או עלית שכר או שערך או כל שם וכנוי אחר, ואז קצבתם הלכה ונשחקה במהירות, ביחוד בשנה-שנתיים האחרונות כשהאינפלציה התחילה לרוץ מהר. זו הסיבה שהמוסד לביטוח לאומי היה כל כך חרד לעניין ועשה את כל המאמצים שרק נתנו כדי לקדם את המכסימום לרמה מספיק גבוהה, כך שהרב המכריע כמעט ללא יוצא מן הכלל של נפגעי תאונות עבודה יוכלו לקבל את הגמלאות שלהם ממלא השכר שמגיע להם ומיד אפרט למה אני מתכוון מלא השכר. נדמה לי שגם הלוח האחרון שהגשתם כאן מראה כמה נכים ישנם היום שהשכר הקובע שלהם אחרי שערוכים שנתנו להם עולה על 2500. זה מקרים מאד נדירים, אתם מצטטים אחוז אחד שמגיעים מ-2200 עד 2500 ויתכן שזה אפילו פחות מזה.

תקון החוק שאנו מביאים לכאן היום, שבא להעמיד את המכסימום החל מ-1.4.84 עד 2500 ובין ה-3000 שהיו מתחייבים אילולא תקון זה, נדמה לי שקשה להצביע על מקרים חמורים של פגיעות קשות בציבור הנכים. במשך ארבע-חמש השנים האחרונות ההקפאה של המכסימום הלכה ופגעה כל שנה בקבוצה יותר גדולה של ציבור נכים ואלמנות, וזו בכל אופן לא הקבוצה שבחתימת סולם ההכנסות של הנכים, זה מאמצע הסולם ומעלה, אבל גם לה החוק מתכוון לדאג, אנו לא באנו להבטיח הכנסה רק לנכים שהם על גבול העוני או על סף העוני, אלא גם לנכים שחיו קודם ברמת חיים ממוצעת או מעל לממוצע, והחוק הרי נועד להבטיח כרוחו ומשמעותו לנכים לאפשר להם להמשיך לקיים רמת חיים שאיננה נמוכה במידה קיצונית ממה שחיו קודם, ולכן קובעים גימלאות כאחוזים משכרם קודם לנכות או למות. אם אנו מדברים היום על תקרה של 2500, נדמה לי שאין להצביע על פגיעה משמעותית באיזה שהוא ציבור של נכים, והמיתון של ההגדלה ל-2500 במקום 3000, נדמה לי שהוא מבחינתכם יכול להניח את הדעת, אם כי אני יכול לשער שאחדים מכס היו מרוצים עוד יותר אם התקרה הייתה 3000. אתם בהזדמנות זו ועליתם הרבה מאד דברים שמעיקים לכם על הלב, חלקם בעיות ישנות מאד של דברים שקרו בשנות החמישים והשישים ואולי לא היו כל כך מוצלחים, כאשר המנגנונים שהיו אמורים להבטיח את ערכה של הקצבה מפני השתחקות לא היו כל כך יעילים. היו צמודים אז רק לתוספת היוקר, בעוד שרמת החיים עלתה בקצב שנתי ממוצע של 4-5% ריאלית, והדבר הזה לא תמיד התבטא בשערוך הקצבה. נתנו במשך השנים כמה וכמה פעמים שערוכים, אבל נכון הוא שמי שילך ויבדוק את השערוכים שנתנו עבור ההתפתחויות של שנות ה-60 וה-50 יגלה שהשערוכים לא פיצו פיצוי מלא על כל עליה ברמת החיים הריאלית שקבלו השכירים. כלומר, על אותו שכר שיש להניח שהנכה יכול היה להרויח אותו אלמלא נפגע בעבודה. זה נכון, אבל זו טענה מסוג הטענות שצריך להעלות ואולי יש מקום לדון בה, אבל לאו דוקא בהקשר הזה. כי לולא היינו מעדכנים את התקרה לשום טענה מהטענות שלכם כמעט לא היה מקום מפני שמכסימום נמוך היה קוטע, מהווה גליושינה לכל שערוך נוסף מוצדק או לא מוצדק, בי הוא מיד היה נתקל בתקרה.

נמוכה והיה נוגע לציבור קטן של נכים. לכן יש כאן טענה שדורשת אולי בדיקה, בלי להתנות אותה ובלי לקשור אותה בתקון שהעלינו על סדר היום, טענה לגופו של ענין, ואני מציע שבלי לקשור את זה בדיון היום נמשיך לבדוק את הנושא הזה ביחד אתכם כפי שגם בעבר בדקנו הרבה מאד נושאים במשותף ונדמה לי שהרושם שנוצר מדרך הצגת הדברים אולי לא במתכוון, כאילו ישנו איזה קרע או אי הבנה עמוקה בין המוסד ודרך הספול שלו בציבור הנכים והאלמנות. זה לא נכון להתרשם כך כי נדמה לי שבקוים כלליים יש הרמוניה די גדולה בצורת היחסים ובטפול בארגון הנכים, ופה ושם היו התבטאויות שעלולות היו ליצר את הרושם הזה. אף אחד מאתנו במוסד לא מאושר במאה אחוזים עם נוסח החוק ותמיד יש מקום לבדיקות ותקונים. אני מציע שכל אותה רשימה ארוכה של משאלות, הרהורים, הצעות ששמענו כאן וחלק מהם נשמע לפחות משמיעה ראשונה כטענות שבהחלט ראויות לבדיקה והערכה חיובית, יבואו בפרוצדורה הרגילה המקובלת עלינו ובמסגרת הפגישות הלא פורמליות אתכם, אח"כ יש לנו את הועדה המקצועית שליד מועצת המוסד שדנה בעניינים האלה, ואני בטוח שאותו חלק מהטענות שיש להן מקום והצדקה, נוכל גם לקדם אותם במשך החודשים הבאים ולהעביר עוד שפורים בזכויות אלמנות ונכי תאונות עבודה, כפי שקרה גם בקדנציות הקודמות. אני חושב שלא עברה קדנציה אחת שאי אפשר היה לסמן עוד ועוד שיפורים ותקונים בזכויות של אלמנות ונכי תאונות עבודה. מתוך זה אני מבין שלתקון הזה כשלעצמו, התקון שמובא כאן לסדר היום על הגדלת המכסימום ל-2500, אותו אתם מקבלים ורואים בו תקון לעיוות מסוים שהצטבר כתוצאה מהקפאת המכסימום במשך ארבע השנים האחרונות.

יו"ר ש.א.אלמוזלינו:

אם אני ניגשת לסכום הדברים של נציגי הארגון ולדבריו של מר רוטר, אני מוכרח לציין שלא הבנתי את הדברים כפי שהבין אותם מר רוטר. להפך, אנו תמיד הערכנו את הפעולה שעושה הארגון לגבי הנכים והערכנו תמיד את שיתוף הפעולה שהיה בין הארגון לבין המוסד לביטוח לאומי ובין ועדת העבודה. אני חושבת שתמיד מצאתם אוזן קשבת גם במוסד וגם אצלנו, אנחנו תמיד דנו בכובד ראש וברגישות גדולה מאד לכל הבעיות ולכל הפניות שלכם וגם היום. על כך גם לא רציתי להפסיק אף אחד מהם גם אם הדברים לא נגעו במישרין לענין של המכסימום. יש להם הזדמנויות רבות להופיע בוועדות של כנסת ולהגיד מה שמעיק עליהם ומרסד אותם. אני ראיתי בזה ברכה, כאשר בהזדמנות זו העלו גם עוד כמה נקודות המעיקות עליהם. אנו למדנו שיש עוד בעיות ועוד דברים שניתן לבדוק אותם, לחשב עליהם ולתקן אותם. כמובן הכל תמיד נעשה בשיתוף פעולה הדוק ובדיון ממצה יחד עם נציגי הארגון. בוודאי חלק מהבעיות באו על פתרונם וחלק מהדברים שהעליתם עוד יבוא על תקונו. אבל נקודה אחת חשובה לדעתי ואני רוצה להבליט אותה עוד יותר, ואני דברתי עליה במליאת הכנסת, כאשר התיחסתי להצמדה של גימלת הנכים למכסימום וגם מר רוטר ציין אותה עכשיו. השערוך שנעשה לקצבת הנכים שנעשו נכים לפני מספר שנים, אחרי חוק הביטוח הלאומי. כשהם קבלו קצבה של 200 ל"י היה לה ערך וללירה היה ערך הרבה יותר מאשר היום אותן מאתיים לירות. השערוך שנעשה לא נתן לגמלה שלהם את הערך הריאלי והממשי שהיה לה בעבר. על כך זאת היא הנקודה הנוגעת בחלש, בנכים החלשים שלכם אתם צריכים לדאג ואנחנו צריכים לדאג. אנו חייבים לתת את הדעת לסוגיה הזאת, מה עושים וכיצד עושים כדי לקדם במידה מסוימת גם את הסוגיה הזו, כי ענין המכסימום לאחר 2500 ל"י לאחר שבדקנו, לא ראינו שזה בא לפגוע חלילה בציבור רחב וגדול של נכים. אבל אם יכלה להיות הסכמה להגיע ל-3000 ל"י זה היה מטיל נטל על ציבור רחב יותר של מבוטחים ואינו בא לפגוע כל כך בציבור הנכים ובציבורים אחרים שהגימלה שלהם צמודה למכסימום. אבל בשבילי הרגישות יותר גדולה ואנו חייבים לתת את הדעה לאלה שקצבתם נמוכה ועדיין לא נעשה שערוך והצמדה מספיקה לכוח הקניה הריאלי היום וכל המשתמע מזה. על כך ניתן את הדעת, נחשב ונמליץ בפני הממשלה, בפני המוסד לביטוח לאומי שיחשבו כיצד לקדם במידה מסוימת את הנושא הזה. לגבי הענין של האלמנות והיתומים אין ספק שהוא רגיש מאד מאד, ולא פעם כאשר דנו על דמי המחיה וגם לגבי הלימודים, אין ספק שדברנו מתוך גישה חיובית ביותר ללכת לקראת האלמנות והיתומים. אנו לא יכולים לדבר באותה המידה ולהשוות לגבי צה"ל כי זה נושא שונה לגמרי. אותו הדבר כאשר באים לדבר על אלמנת נכה העבודה, מדוע לא נדבר על אלמנה שבעלה מת מוות טבעי והיא נשארת עם ילדים, נשארת במצב קשה וכו'. אותו המצב, אותו הדבר.

א. מינץ:

אבל אותן אלמנות מקבלות קצבה ממקום העבודה של הבעל. אנחנו לא מקבלות כלום משום מקום אלא אך ורק מהביטוח הלאומי וזאת היתה ההדגשה שלי. נניח שאדם עבד במקום מסוים והיתה לו קרן פנסיה, נוסף לזה האלמנה מקבלת את קצבת השאירים. אצלנו לא, אנחנו מקבלים רק את הביטוח הלאומי.

יו"ר ש.א.אלמוזלינו:

אבל אתן מקבלות את כל הפצויים וכל מה שצבר בקרן, כל הזכויות שהיו לו לא הולכות לאיבוד. אותה אלמנה שבעלה מת מוות טבעי מקבלת את קצבת הפנסיה טיפין טיפין. פה היא מקבלת בבת אחת את כל הסכומים. אין השוואה טוטאלית בין סוג אחד למשנהו. יש פה דברים לטובת האלמנה והיתומים פה שאינם שם. שם מה שאיננו פה, לכך אין צורך לדבר בצורה של השוואה. יתכן שהנושא הזה גם כן טעון בדיקה ואני פונה לאנשי הביטוח הלאומי שיתנו מחשבה לנושא הזה של האלמנות והיתומים, לגבי הקניית זכויות נוספות ונקוה שיוכלו לקדם גם את הנושא הזה.

מר לוי:

אני רוצה להשיב בעניין הרכב. בין ההצעות שהועלו לאחרונה, מסר לי מנהל מחלקת הגמלאות שאתם כבר פניתם אליו בעניין זה, ובין ההצעות לתקוני חוק שנצטרך לתת עליהם את הדעת, לגבי הנכים הקשים של 65-75% פריט נפרד ולא כחלק מתוך הסכום הכולל יהיה גם הרכב, וזה אחד הדברים שמחייבים תקון חוק.

ה. זיידל:

אני תומך לגמרי בהצעתה של היו"ר, אבל הייתי רוצה לבקש הבהרה. הואיל ונציגי הנכים העלו כאן נושאים נוספים שאינם קשורים כאן בהצעת חוק, אני מציע שיגישו לנו תזכיר המקיף את כל הנושאים האלה, לא רק כחברי ועדת העבודה, אלא כחברי כנסת ואנשי ציבור שמתעניינים בנושא.

צ. בהר:

אני רוצה למסור לחברי ועדת העבודה איזו עובדה חשובה מאד שמובאת ברגע זה בק לידיעתכם ואני מקוה שלא נזדקק לכם. קרה מקרה כזה, קורה לפעמים במדינה שיש איזה שהיא מסגרת של חוק מוסד מסוים ובא איזה שהוא דבר אחר ופתאום הוא מעוות את הדבר הקיים. זה רק לאינפורמציה. אני מקוה שאנחנו בכוחות עצמנו נתקן את הדבר הזה ואסביר מה הדבר. מס הכנסה הוציא לפי תקון 47, יש שם בעיה עם אנשים שפורשים מזה"ל אחרי גיל 45 והם עדיין במלוא כוחם והם מקבלים בבת אחת סכום שהם עושים עליו היוון. בא מס הכנסה והתכוון רק לנקודה הזאת. אבל מאחר ועושים היוון ומקבלים בבת אחת 80-100 אלף, בא מס הכנסה והעביר הצעת חוק שנתקבלה בסעיף 47. זה פגע בעקיפין בהיוון של הנכים. מהו ההיוון אתם יודעים. פועל בנין שעמוד שדרתו נשבר המוסד קונה לו חנות או משהו אחר ומאפשר לו תנאי קיום תיים ומתנאי הקיום החיים הוא ממשיך לשלם מס הכנסה כדת וכדין. מאחד ולא כתבו בתקנה "למעט נכים" זה תפש את ההיוון של הביטוח הלאומי. כשבאתי לנוי דרפר והסברתי לו את הבעיה הוא אמר לי שבכלל אין להם שום כוונה לנכים וזה הובא גם לוועדת הכספים. אני מספר לכם זאת על מנת שתדעו. כרגע אנו מטפלים בצנורות המקובלים, יש לנו הבטחה שהם יכנסו את התקון "למעט נכים" אבל ברגע זה הדבר פוגע בתקנה יסודית של המוסד לביטוח לאומי לשקם נכה. כי על 75% הוא חייב במס, על 25% הוא פטור. אני מקוה שנצליח את הבעיה הזו לסדר, יש לנו עוד בעיות עם מס הכנסה, אבל לא נעלה את כולן בשעה זו.

יו"ר ש.א.אלמוזלינו:

אני מודה לנציגי ארגון הנכים ומאחל להם כל טוב. אני מבקשת מאנשי המוסד לביטוח לאומי למסר לנו בקצרה את המגמה של התקון, השלכותיו וכיו"ב.

ה. רוטר:

הצעת החוק היא תקון מס. 15 לחוק הביטוח הלאומי שהועבר לוועדה אחרי קריאה ראשונה בכנסת עוסק בסוגיה אחת והיא הגדלת המכסימום בחוק הביטוח הלאומי. כפי שאתם יודעים המכסימום בחוק הביטוח הלאומי קבוע לשני עניינים במקביל: מצד אחד הוא קובע את התקרה להכנסות היחסיות להכנסה. אדם שנפגע בעבודה או יוצא לשרת במילואים או אשה שיוצאת לחופשת לידה או מובטל שזכאי לדמי אבטלה לתקופת אבטלתו, כולם מקבלים גימלאות באחוזים מסוימים מהשכר שהיה

להם קודם לכן. אבל לא יותר מאשר עד מכסימום מסוים וזאת התקרה. תקרה זאת הייתה עד עכשיו 1500 ל"ל וככל שהתקרה הזו יותר נמוכה, זה אומר שבפלי הכנסות בינוניות וגבוהות נפגעים בשעור ניכר יותר כשקורה להם איזה שהוא מקרה מזכה, כי אנחנו לא ניתן להם יותר מן המכסימום הקבוע בחוק ואז רמת חייהם צריכה לרדת באופן תלול ב קופה שהם משרתים במילואים, נפגעים בעבודה או יוצאים לחופשת לידה וכו'. במקביל למכסימום קובע עוד ענין אחר, הוא קובע את גובה ההכנסה שעדיה חייבים המבוטחים לשלם דמי ביטוח כאשר הם פעילים במשק, עובדים משתכרים או מרויחים כעצמאיים. המכסימום היה נקבע ברמה של 1500 ל"ל לחודש עוד באפריל 1970 במסגרת עסקת חבילה שלמה שהונהגה אז. באותה עת עמד המכסימום על יחס של פעמים ושליש השכר הממוצע במשק דאז. אז השכר הממוצע במשק היה כ-645 ל"ל ואם נקבע מכסימום של 1500 ל"ל, בערך פעמים ושליש השכר הממוצע דאז. לפי חוק הביטוח הלאומי כפי שהוא עומד כרגע, חייב שר העבודה להגדיל את המכסימום בהתאם לאותו יחס החל מ-1.4.74. זה היה מחייב אותנו אחרי תקופה של ארבע שנים של הקפאה להקפיץ בבת אחת בשנה אחת את המכסימום פי שניים, מ-3000 ל"ל-1500. הקפצה כזו הייתה מביאה לנטל רציני הן על ציבור העובדים השכירים והעצמאיים והן על המעבידים, כי חלק די ניכר של סה"כ קרן השכר שמשלמת לציבור העובדים והכנסות העצמאיים גולש כבר היום מעל ל-1500 ל"ל אחוז די ניכר של העובדים, כ-40% מן העובדים משתכרים היום מעל ל-1500 ל"ל. היינו סבורים שנטל כזה כשהוא מוטל בבת אחת ובתקופה כמו זו שאנו חיים בה היום עלול להביא לקשיים לא מעטים הן במשק והן בתקציבי משפחות ולכן באה הצעה משולבת שבמקביל להגדלת המכסימום כמתחייב מן החוק, נעשה לפחות שתיים-שלוש פעולות למחן את הגזירה כפי שהיא מתחייבת מן החוק.

אחד המיתונים מתבטא בתקון החוק כפי שהוא לפניכם. במקום להשאיר את הוראת החוק

כפי שהיא כיום שהיתה מחייבת אותנו להגדיל את המכסימום עד 3000 ל"ל, אנו מביאים תקון חוק שלפיו המכסימום יגדל אך ורק עד ל-2500 ל"ל מ-1.4.74. אנחנו עוד מציעים שהמכסימום יגדל וישאר גם בעתיד ביחס של כפלים השכר הממוצע, מה שנוח לשנת הכספים הקרובה מכסימום של 2500 ל"ל, ובשנים הבאות כל שנה בראשון לאפריל תוספת המחייבת בהתאם לשעור הגידול בשכר הממוצע, כי לקראת כל 1.4 לפי הוראת החוק המוצעת כאן ניקח את השכר הממוצע לאותה שנה, נכפול בשנים ונעגל בבמאה לירות כדי לעסוק בסכומים עגולים. זה קובע מכסימום נמוך במקצת ממה שהיה מתחייב בחוק הקיים לגבי השנים העתידות, לא בשנה הקרובה אלא גם לגבי השנים העתידות, רמת מכסימום שווה רק לכפלים ולא כפלים ושליש.

לפי הוראות החוק לפני תקונו בתקון מס. 9 בנוסח הקיים ולא זה שלפניכם, הייתה

צריכה אולי להתחייב הגדה במכסימום כבר ב-1972 ואולי פעם שניה ב-1973. אבל בשתי הפעמים הללו מתוך שקולים שקשורים במדיניות כלכלית כללית שבה מעורבים שקולים שאינם רק שאלות של מימון הביטוח הלאומי, אלא כפי שאתם כולכם יודעים הרמה של 1500 ל"ל אמנם נמוכה, אך היו סבורים שמוטב להקפיא או לעכב את גידול המכסימום עד לראשון באפריל 74. והנה כשבאנו ל-1.4.74 ראינו שההקפצה בבת אחת היא נטל קשה, ולאור הנסיבות הכלכליות של המשק, מוצעים כאן שנויים שבאים כולם למחן את הנטל של הגדלת המכסימום. כפי ששמעתם, ברור שאחת הדרכים למחן את הנטל זה לא לחת למכסימום לגדל כלל או לחת לו לגדל הרבה הרבה פחות. אבל שמעתם מה הייתה התוצאה למשל בתחום של נפגעי עבודה אם היינו משאירים מכסימום של 1500 או 1800 או מספר קרוב לזה. היינו אז פוגעים בקבוצה רחבה מאד של נפגעי עבודה שקודם לפגיעה שכרם היה הרבה גבוה מזה, ועכשיו בגלל מכסימום נמוך הם כבר שנים לא מקבלים פרוטה אחת תוספת להכנסתם. יש לנו דוגמאות חיות של אלמנות, שאירים ונכים שקבלו איזה שהיא קצבה שנקבעה באפריל 70 על המכסימום של 1125 ל"ל ומאז במשך ארבע שנים כשהמחירים עלו כמעט כפלים במשק, הם לא קבלו תוספת של אגורה אחת נוספת להכנסתם, משום שהמכסימום היה 1500 ל"ל כל הזמן. לכן חשבנו להגדיל את המכסימום הגדלה משמעותית עד כדי פעמים השכר הממוצע, יחס שגם די מקובל בהרבה מדינות תעשיות שנהוג בהן ביטוח סוציאלי מפותח. זהו יעד מאד חשוב. אפשר למחן אותו במידת מה ולכן הצענו למחן אומן מ-3000 ל"ל ל-2500 ל"ל אבל לא פחות מזה, כי אז היינו מתחילים לפגוע פגיעה חמורה בציבורים נרחבים של נפגעי עבודה, משרתים במילואים, יולדות

ושלא יהיו לנו מובטלים. לכן חשבנו שלרדת מתחת ל-2500 ל"ז זו תהיה פגיעה הולכת וגדלה בכל המשמעות של הבטחון הסוציאלי וכל הסכונים האלה. מכשירי המתון האחרים של הפגיעה של הגדלת המכסימום מ-1500 ל-2500 ל"ז הצענו לתת בדרכים אחרות, ומהן הדרכים האחרות? הם אינם כלולים בהצעת החוק שלפניכם, כי מבחינת הפרוצדורה המשפטית הם נעשים בתקנות וחלוקת העבודה של הכנסת קבעה משום מה שהם ידונו בועדה מקבילה, בועדת הכספים. זה באמת דבר מוזר מאד, שיש לנו מעין פונקציה מס או פונקציה של דמי ביטוח שחלק מהפרמטרים שלה נקבעים בועדה זו וחלק אחר בועדה אחרת של הכנסת. המינימום הוא בו דת הכספים והמכסימום בועדת העבודה. המכסימום שלמעשה קובע את בסיס המס נקבע בועדה הזו, הדברים שקשורים בשנויי המס נקבעים בועדה אחרת וזהו מצב קצת מוזר. על כל ניסיונות וזו מקשה אחת, וזהו צעד מחושב ומתואם, אני חייב להציג בפניכם את התמונה בכללותה כדי שתראו את ההשפעה המשולבת נטו סופית של הצעד הזה בכללותו.

אם כן אנחנו מציעים בתקנות שמונחות היום על שולחנה של ועדת הכספים של הכנסת להקטין את שעורי דמי הביטוח שמפרישים עובדים ומעבידים מהכנסתם. בסה"כ אנחנו מציעים שעובד שמעבידו חייב היה לנכות משכרו מ-3.8 ל-3.3, בחמש עשיריות האחוז. זה סה"כ הפרשות המעביד לכל ענפי הביטוח כולם, אבטלה, קרן השווה וכל שאר ענפי הביטוח שבשבילם מפרישים העובדים דמי ביטוח ומשתתפים בהם, הסה"כ הזה קטן מ-3.8 ל-3.3 וישנה כאן הפחתה בחצי אחוז. חלקו של המעביד בהפרשת דמי ביטוח יקטן נטו בשבע עשיריות האחוז. בסה"כ מותר בזה המוסד לביטוח לאומי על 1.2% משעור דמי הביטוח. מצד אחד אנו מביאים חוק שבא לתקן את המכסימום מ-3000 ל"ז כמתחייב בנוסח הקיים ל-2500 ל"ז בלבד, ובנוסף לכך אנו מפחיתים את שעור דמי הביטוח הן לעובדים והן למעבידים ומיד אגיע לענין העצמאיים.

אם מישהו רוצה לראות כיצד העניין הזה משפיע על הסכומים שעובד ומעביד יצטרכו לשלם לביטוח הלאומי, אני אגיד כמה מספרים לסכם את העניין. נתחיל מן העובדים השכירים. העובדים השכירים כל עוד משכורתם החודשית אינה עולה על 1700 ל"ז, לא רק שלא יצטרכו לשלם, אלא יהנו מהפחתה בסכום התשלום. אם היינו משאירים את המכסימום 1500 ל"ז ואת שעורי הביטוח כפי שהם היום, עובד שמשכרו עד 1700 ל"ז היה משלם יותר מאשר ההצעה שמביאים כאן. ההצעה שלפניכם באה להפחית את התשלומים של העובדים כל עוד משכורתם החודשית אינה עולה על 1700 ל"ז. מעל 1700 ל"ז ישנה תוספת הדרגתית קטנה ההולכת וגדלה עד 1500 ל"ז. עובד שמשכורתו 2000 ל"ז ברוטו, ישלם תשע לירות יותר ממה שהיה משלם אילו היינו משאירים מכסימום של 1500 ל"ז ושעורי ביטוח קיימים. עובד שמשכרו 2500 ל"ז ויותר כל סכום שהוא, יצטרך לשלם 25 ל"ז יותר דמי ביטוח. בסה"כ ציבור העובדים ברובו, 75% מציבור העובדים ישלמו השנה פחות מאשר בשנה שעברה, רבע ישלם קצת יותר מאשר בשנה שעברה. כלומר, יש כאן חלוקה יותר פרוגרסיבית של נטל דמי הביטוח בין בעלי השכר הנמוך והבינוני לבין בעלי השכר הגבוה. בסה"כ כל ציבור העובדים כקבוצה אחת ישלם למוסד דמי ביטוח בשנה הבאה כתוצאה מהתקון המוצע כאן 11-12 מליון לירות יותר מאשר אילו לא היינו עושים את הצעד הזה. זו תוספת של כ-2% בסה"כ, ואפשר להגיד שזה בטל בשישים משום שאין בזה שום תוספת משמעותית. 11-12 מליון באופן שנתי על כל 800-900 אלף העובדים השכירים במדינה. זה העול הנוסף שבא בצד הגביה, בצד הנכויים במשכורת. אבל אם תוסיפו לכך את תוספת הגימלאות שיזכה ציבור העובדים כתוצאה מכך שהמכסימום גדל מעל 1500 ל"ז ומעל 1800 ל"ז בחגמולי המילואים שהוגדל זמנית כבר מינואר, נמצא שהמוצם לביטוח לאומי ישלם לסקטור המשפחות שכירים ועצמאיים יחד כ-98 מליון ל"ז יותר גימלאות.

ח"כ דיציאן: אתה לא יכול לעשות זאת, אתה מוכרח להוסיף גם את התשלומים האחרים. מצד אחד אתה לוקח רק את התשלום של העובדים ובגימלאות אתה נותן את הסה"כ, אז נתן גם כאן את הסה"כ מה שמשלמים.

ר. רוטר: אני אתן את כל המספרים. הבה נסתכל עד סקטור המשפחות ולא על סקטור המעבידים ונותני העבודה. ב-98 מליון צרפתי גם את העצמאיים. אתן מספרים.

ח"כ דיציאן:

אני לא אוהב שחושבים שלא שומעים מה שאומרים. אי אפשר לערבב דברים שהם אינם מתאימים. להגיד שמשלמים 11 מליון ומקבלים 98 מליון, ולא לציין כמה גוברים גם מאותו הציבור של העובדים העצמאיים אינו בסדר.

ר. רוטר:

אני אתיחס גם לזה, אני עדיין נמצא באמצע הסקירה. ציבור השכירים יקבל מתוך 98 מליון, אותו חלק של סקטור המשפחות מציבור השכירים יקבל כ-80 מליון ל-מתוך 80 מליון ל-נוספות שישלם המוסד תוספת גימלאות לציבור השכירים, כ-40 מליון ל-נושאים היום המעבידים מרצונם החופשי ע"י כך שהם משלימים וולונטרית מעל למכסימום של 1500-1800 ל-תגמולי מילואים, דמי פגיעה בעבודה וגימלאות אחרות. כשנגיע לחשבון המעבידים נביא זאת בחשבון, אבל גם בציבור השכירים, לא כל 80 המליון הם תוספת נטו שלא קבלו בשנה המסתימת עכשיו אלא כ-40 מליון מזה. אם נעשה את החשבון המלא, ציבור השכירים מקבל 11-12 מליון לירות נוספות דמי ביטוח, הוא מקבל תוספת גימלאות כארבעים מליון לירות נטו תוספת, ובסה"כ ציבור השכירים, אותו סקטור המשפחות שראש המשפחה שכיר, לא רק שלא משלם מתוך העסקה הזו יותר, אלא מזרימים לו נטו כשלושים מליון לירות. ברור שזה שיעור אפסי מכלל התוצר הלאומי או הצריכה הפרטית במשק. מה שחשוב להדגיש כאן לגבי ציבור השכירים אין כאן שום צד פיסקלי, אין פה שום כוונה לספוג כוח קניה נוסף או לצבור רוזבות ולהשקיע אותן באוצר, אלא יש כאן נסיון לנסות לפתור בעיה קשה של מכסימום שהולך ומשתחק ופוגע בצורה הולכת ומחמירה בגימלאים של המוסד. אולי הייתי צריך להקדים ולומר מה שאמר כבר שר העבודה מעל במת הכנסת, שכל העסקה שמוגאת כאן בפניכם הוסכמה פה אחד על דעת לשכת התאום של הארגונים הכלכליים שאני לא צריך לספר לחברי הכנסת מי יושב שם והסתדרות העובדים. היא גם אושרה פה אחד במועצת המוסד. אני מניין שגם לשכת התאום וארגון בעלי התעשייה הוזמנו למחר לוועדה ואתם חשמעו גם מה בפי נציגי המעסיקים.

אני עובר להשפעת הפעולה המוצעת כאן בשלמותה על ציבור המעסיקים ואח"כ נגיע לציבור העצמאיים. אני לא אפסח על זה. לגבי המעסיקים הפעולה המשולבת המוצעת כאן תגדיל את הגביה נטו מן המעסיקים בכ-147 מליון לירות לשנה. אם אני לוקח מצד אחד את הגדלת המכסימום מ-1500 ל-2500, אבל מצד שני נחתי למעסיקים הקלה בדמי ביטוח של שבע עשירות האחוז, התוצאה נטו של שתי הפעולות האלה, תוספת תשלום דמי ביטוח של כ-147 מליון לירות. אולם הזכרתי כבר קודם שהמעסיקים היום נושאים מרצונם הטוב, בעיקר המעסיקים הציבוריים וחברות גדולות, בהפרשי תגמולים של משרתים במילואים בעיקר, אבל גם לגבי נפגעי עבודה בסכום של כ-40-50 מליון. אם אתם מביאים את זה בחשבון, יוצא שבעצם אנחנו משחררים כאן את אותו חלק בציבור המעבידים שנשא עד כה בעול הזה מסכום של 40-50 מליון ל-כך שתגספת המיסוי על ציבור המעסיקים בכללו הוא כמאה מליון לירות לשנה. כשאני אומר מאה מליון לירות לשנה, זה ההפרש בין מה שהיה משלם ציבור המעסיקים אילו החוק היה נשאר כפי שהוא, אני מתכוון להקפאת ה-1500 ל-ולא הגדלתו ל-3000 ל-ושעורי דמי הביטוח לא היו מופחתים. ההפרש הוא מאה מליון לירות נטו.

לסיום כדאי אולי לראות כיצד המאה מליון לירות האלה מתחלקים בין הענפים השונים

במשק. מדוע העניין הזה חשוב, כי אנחנו יודעים שהתנועה הזו של הפחתת שעורים היא אפקטיבית יותר בהגדלת מכסימום ונוחה יותר לאותם ענפים שבהם נהוג שכר נמוך, כי הם לא נפגעים ע"י הגדלת המכסימום, או נפגעים פחות, אבל הם נהנים יותר מהפחתת השעורים כי כל השכר שלהם או דרכו מופחת בשבע עשירות, בעוד שאותם ענפי משק שיש שם אחוז גבוה של שכירים בעלי שכר גבוה, נפגע יותר. אתם יודעים שאותם ענפים שבדרך כלל משלמים שכר יותר גבוה עליהם נמנים קודם כל השרותים הציבוריים. מתברר אמנם שמתוך ה-147 מליון ל-נוספות שישלמו כל המעסיקים נטו בצד הגביה, הסקטור של השרותים הציבוריים לבדו, ואם אוסיף לזה גם חשמל ומים שהוא בעיקרו ציבורי, ישא כמעט ב-60 מליון מתוך ה-147 מליון ל-. הכוונה כאן או לממשלה ישירות כמעביד, או שזה מפעלים כמו אוניברסיטאות, שרותי בריאות שרותי החשמל ואחרים שהם בדרך עקיפין מסובסדים וממומנים מקופת הציבור. בתוך ה-40-50 מליון ל-ששלמו מרצונם, לא כללתי בכלל את הממשלה כמעביד.

הממשלה כמעביד בענייני קרן השוואה היא לא חלק מהקרן עצמה, היא משלמת את השכר ישירות לעובדים ובלי כל מכסימום. לכן כללתי כאן רק את הסקטור הלא ממשלתי וחשוב להזכיר זאת. רב ה-40 מליון זה לא ממשלה, זה תעשיה, בניה, תחבורה, הסקטור שמבוטח בקרן השוואה. נשאלתי מנין האומדן של 40 מליון ל השתתפות סקטור המעסיקים הלא-ממשלתי לתגמולי מילואים. המספר הזה נבנה בדרך הבאה: מצד אחד פנינו וגם שתפנו בזה את הלשכה בתקופת המלחמה, להתעניין איך מסתדרים תשלומי המילואים למגויסים. פנינו למידגם לא גדול של מעבידים ושאלנו מה קורה, משלימים, לא משלמים הפרשי תגמולים וכל העניינים האלה. מצד שני גם באנו בדברים עם מחלקת המחקר של התאחדות בעלי תעשיה אלשיך ואנשיהם, הראינו להם את האומדים שקבלנו ובקשנו אותם לומר את דעתם, האם זה סביר לפימה שהם יודעים שמקובל אצלם וגם שמענו מה מקובל בחברת העובדים שגם היא אחד המעסיקים הגדולים ביותר. בסה"כ אני לא מוכן להשבע על המליון האחרון בתוך הארבעים מליון האלה אבל זהו הסכום.

ע. אבל:

זה תלוי בהיקף גיוס המילואים ב-1974 וזה

דבר שלא התאחדות בעלי תעשיה יודעים את

זה ולא בביטוח הלאומי. זה מסוג הדברים שבכלל לא יודעים אותם. מישהו

ידע לפני חודשים כמה ימי מילואים יהיו ב-74? היום מישהו יודע את זה?

אף אחד לא יודע את זה.

ד. רוטר:

אני עובד כאן על אותה הערכה של היקף

הגיוס למילואים שקבלנו ממשרד הבטחון

ושלפיו אנחנו בונים את תקציב קרן השוואה לשנה הבאה. ברור שיכולים

להיות מאורעות שלא בשליטתנו שיטנו את הענין הזה מן היסוד, ואז יתכן

שהמספר הזה יגדל בהרבה, והלוואי ולמזלנו יקטן במעט אבל אם נדבר על

היקף גיוס די קטן בהשוואה למה שקרה בחודשים הקודמים, אז ארבעים מליון

לירות זה לא אומדן שמבוסס על מאה או מאתיים אלף מגויסים, הרבה הרבה פחות.

על כל פנים אם אחזור שוב לכך, מתברר שהסקטור של השרותים הציבוריים שהוא

שנושא בחלק הגדול של הנטל, אם אני מסתכל למשל על ענף החקלאות כמעסיק

של עובדים שכירים, בסה"כ הוא ישא ב-1,7-1,5 מליון לירות מתוך כל הנטל

של ה-147. התעשיה לפני שאני מנכה אפילו את אותו חלק שהם השתחררו ממנו

כתוצאה מהשלמת תגמולים לפי חוזה עבודה לנפגעי עבודה או למשרתים

במילואים, זה לא יותר מ-33 מליון לירות התעשיה בכללותה, עם 300 אלף

עובדים שכירים שהיא מעסיקה. אם נצטרך עוד להפחית מכאן 8-10 מליון ל

לענין השני, אתה רואה שזה כעשרים מליון לירות. ז.א. הענפים היצרניים

במשק הם בסופו של דבר נפגעים במידה זעומה או לא נפגעים בכלל והנטל גם

של אותם מאה מליון נטו מחרוז בעיקר בענפי השרותים, תחבורה, פיננסים

ושרותים עסקיים. אגב, גם בתוך התעשיה אפשר לראות שענפים כמו טכסטיל,

הלבשה, מזון בהם הנטל הוא כמעט אפס ואולי פה ושם נמצא ענפים שהנטל הוא

שלישי, כלומר, שנהנים מכל העסקה. ברור שענפי האלקטרוניקה והמתכת איפה

שהשכר גבוה ויש היום גם פרוספריטי גבוה בגלל הזמנות משרד הבטחון, שם

יש לצפות שהנטל יהיה יותר גדול. הם שנושאים את החלק הגדול מאותם 30 מ

נוספים שציטטתי כאן. זה לגבי סקטור המעבידים.

אני רוצה לפנות עכשיו לסקטור העצמאיים.

לגביהם וענין מעט שונה מאשר לגבי השכירים.

כאן ההקלה שאנחנו מציעים לקבוצה של העובדים העצמאיים איננה מתבטאת

בהפחתת שעורים כללית בנוסח זה שהצענו לשכירים, מצד אחד ישנה עליה של

2 פרומיל בהפרשה של עתדים עצמאיים, אבל כדי למתן את התוספת הזו בדמי

הביטוח לכלל העצמאיים ובנוסף לכך ובעיקר את ההשפעה של הגדלת המכסימום

מ-1500 ל-2500, נמצאת תקנה מיוחדת על שולחנה של ועדת הכספים שבאה

להרחיב את ההקלות שנתנות לעובדים עצמאיים בתשלום דמי הביטוח. התקנה

הזו אומרת שכל עצמאי על החלק התחתון של הכנסתו השווה למחצית השכר הממוצע

כלומר, על 7700 הלירות הראשונות של הכנסתו השנתית הוא ישלם לא את ה-9.4%

ולא את ה-9.6% כפי שמוצע לשנות באפריל, אלא 6% בלבד. זה ללא התחשבות אם

הכנסתו השנתית גבוהה, שווה למחצית המכסימום, $\frac{1}{2}$ המכסימום או מעל המכסימום.

על 7700 לישגה משלם העובד העצמאי רק 6%. הקלה זו נתנה עד כה רק לבעלי

הכנסות קטנות ובינוניות ובתקון שהובא לוועדת הכספים אנו נוטנים את ההקלה

הזו לבולם, גם לבעלי הכנסות גבוהות וזה כדי למתן בעיקר את השפעת עליה

המכסימום. במועצת המוסד לביטוח לאומי יושבים נציגים של חוגי העצמאיים.

גם לשכת התאום מצאה לנכון בתוך הדיונים להיות רגישה לבעיה הזו ולנסות ליצג את האינטרסים שלה, למרות שיש לה נציגים בלחי תלויים במועצת המוסד, גם לתנועת המושבים שהיא חלק מתנועת העבוד, וגם לעצמאיים העירוניים. כל אלה יש יצוג במועצה, יושבים בוועדות ועברו על החומר, וכפי שהסברתי, ההצעות האלה התקבלו פה אחד בוועדות המועצה.

ח"כ מויאל: האם לא נקבעה חקרת מינימום שלמטה ממנה לא יצטרכו לשלם דמי ביטוח?

ר. רוטר: סכום של 250 ל"י לחודש זה המינימום.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו: זה תלוי מה ההכנסה המוצהרת שלהם. עפ"י זה אם השומה המוצהרת שלהם היתה 5000 ל"י לשנה לפי זה הם יקבלו גם תגמולים.

ח"כ מויאל: במלחמת ששת הימים התברר שכל העצמאיים הצהירו על סכום מסוים, אבל כשרצו לשלם להם לפי זה, אמרו שהסכום שהצהירו עליו הוא פיקטיבי. אני שואל האם להבא דבר כזה יכול להשנות.

ר. רוטר: אני רוצה להדגיש בלשון המספרים את ההשפעה המשולבת של כל השנויים יחד. כמה יצטרך לשלם אדם עצמאי בדרגות שונות של הכנסה שנתיית כתוצאה מכך שהגדלנו את המכסימום מ1500 ל2500 ל"י, הוספנו שני פרומילים, אבל מצד שלישי צמצמו את התקנה שמקלה בעיקר על החלק התחתון של הכנסתו ופה הכנסנו אלמנט פרוגרסיבי לתוך שיטת המיסוי, שיטת תשלום החובה. ניקח למשל עצמאי קטן עם 8000 ל"י לשנה. עצמאי כזה צריך היה לשלם לפי הכללים המקובלים עלינו היום 560 ל"י דמי ביטוח. כל המספרים הם שנתיים. לפי השנויים המוצעים כאן הוא ישלם רק 491 ל"י, כלומר, כמעט 70 ל"י פחות. נעבור לעצמאי עם 12 אלף לירות לשנה, עצמאי מתקרב לבינוני, עד כה לפי הכללים הנקוטים אתנו היום החיוב השנתי שלו 1110 ל"י לשנה ועכשיו יש צורך לשלם 875 ל"י, שוב הבדל של למעלה ממאתים לירות מדמי הביטוח שצריך לשלם עצמאי בדרגת הכנסה של 12 אלף לירות לשנה. שכיר משלם 3.3% מכל שכרו בלי הפחתה של דמי ביטוח. אבל בוסף לכך משלם מעבידו עבורו.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו: העצמאי היה משלם קודם לכן 3.8% ועכשיו הוא משלם רק 3.3%.

ר. רוטר: אם רוצים לחשב את העול שמוטל במישרין על עובד שכיר ועצמאי, צריך לזכור במידה מסוימת גם החלק שהמעביד משלם בגיל העובד השכיר מגולגל כלכלית בשכרו של העובד. דבר שני, בתקנות מס הכנסה את חלקו של המעביד רואים כהוצאה, בעוד שאצל העצמאי רואים את חלקו רק בחלק כהוצאה ולא ככולו. מי שרוצה לעשות את החשבון הסופי והשלם, צריך להביא בחשבון עוד שורה של שקולים בחשבון וההשוואה איננה כל כך פשוטה, מה עוד שמעביד משלם בסה"כ בשגיל עובדו יחד עם הניכוי כ-18% בממוצע, בעוד שהעצמאי משלם 9.6%. ההשוואה הרבה יותר מורכבת ולא ניתן בצורה כזו אריחמטית לשים מספר על יד מספר. ניקח עצמאי עם 16 אלף לשנה שזה כבר עצמאי בינוני ביותר, לפחות לפי ההתפלגויות שלנו. עצמאי כזה צריך היה לשלם לפי התקנות הקיימות והחוקים הקיימים כיום 1500 ל"י לשנה. לפי התקונים המוצעים עכשיו 1259 ל"י, כ-240 ל"י פחות. אם אנו מגיעים לעצמאי עם 20 אלף לירות לשנה, היה צריך לשלם לפי הכללים הקיימים 1690 ל"י ולפי הכללים החדשים 1643 ל"י, עדיין יש לו הקלה, אבל כאן היא כבר כמעט סמלית. כלומר, איפה שהוא מעל ל-20-21 אלף לירות באה נקודת האיזון שבה העצמאי עובר מצב שבו הוא זכה להקלות למצב שבו הוא זוכה כמו השכיר לתוספת מסוימת של תשלומים, ואם ניקח למשל 24 אלף ל"י לשנה, כאן שילם קודם 1690 ל"י ועכשיו 2020 ל"י, יש פה תוספת של כ-340 ל"י לשנה. במכסימום תוספת יותר גדולה, על 30 אלף שילם 1690 ל"י ועכשיו 2603 ל"י שזו תוספת של 913 ל"י. חשוב שתדעו בכמה אנשים מדובר, כמה עצמאיים נמצאים בכל תחום ותחום. עד 20 אלף לירות אנו מעריכים שיהיו לנו בשנה הבאה, אחרי שאנו מקבלים את השומות הישנות קדימה, יהיו לנו - תרשו לי לומר

קודם מעל ל-20 אלף, יהיו לנו 38 אלף עצמאיים. כלומר, מתוך ציבור כללי של עצמאיים שמונים בסה"כ כ-170 אלף, מתוכם יש לנו 38 אלף עצמאיים שנופלים בדרגות שכר כאלה שיצטרכו לשלם חוספות. חלק קטן מהם את החוספות המלאות כ-12 אלף את החוספת של ה-900 ל"י, היתר חוספות חלקיות, אבל 80% מציבור העצמאיים זוכים כאן בהקלות. העצמאי הקטן והבינוני זוכה להקלות ולא להכבדות. אנחנו נגבה מעצמאיים בשנה הבאה סכום של כ-157 מליון לירות. השנה נגבה כנראה כ-125 מליון וזה נמצא עוד במצב כלכלי מיוחד, כי יש הרבה סדורים עקב המלחמה כי רבים נפגעו ונוצרו פיגורי תשלומים. אפילו אם אנחנו מוסיפים את ה-125 ל-155 שזה 25% בלירות נומינליות, כאשר התקציב הלאומי מדבר על עליית מחירים של 29% לשנה, זה אומר שסה"כ הכסף שנגבה מכל ציבור העצמאיים באופן ריאלי לא יהיה יותר גדול מאשר שילם בפועל בתקופת מלחמה בשנת 73/74. ז.א. גם בציבור העצמאיים כקבוצה, אנחנו נגבה 25% יותר לירות, אבל באופן ריאלי זו אותה כמות של כוח קניה שגבינו בשנה שעברה, משום שאנחנו נמצאים באינפלציה בה המחירים עולים בשעור של 29%. אין כאן הצעה שנועדה להעשיר את רזרבות הביטוח הלאומי, לספוג אמצעי תשלום מן הציבור, להלחם באינפלציה או לעשות כל דבר אחר. אנו מנסים ביד אחת להקדים את המכסימום ולהביא אותו לרמה מתאימה, כך שהביטוח הלאומי יהיה שרות לכל האוכלוסיה, לא רק לאנשים עניים אלא גם למעמד הבינוני ומעל הבינוני, כאשר ביד השניה אנו נותנים את אותם פיצויים ומתוונים שמחזירים בחזרה את תוספת העול שאנחנו סופגים ביד הראשונה. בסה"כ יש כאן צעד שמכניס יותר צדק בהתחלקות ההכנסה בין החזית והעורף, כי העצמאיים הם בעיקר אלה שיהנו מהגדלת המכסימום מ-1500 ל-2500 ל"י, דהיינו מעסיקים לפחות בחלק ניכר שלהם שילם הפרשי תגמולים והשכירים לא תמיד נפגעו כתוצאה מה-1500 ו-1800 ל"י תקרה, לעצמאיים לא היה מי שישלים את זה, החוק הזה יפעל במידה רבה בתחום הזה לטובת העצמאי המגויס. וזה למעשה עושה צדק יותר גדול בין חזית ועורף, בין בעלי שכר גבוה שאינם משרתים במילואים ובין בעלי שכר גבוה שכן יוצאים לשרת במילואים והכנסתם נפגעת. בין בעלי השכר הנמוך ובין בעלי השכר הגבוה יותר בנשיאת נטל הביטוח הסוציאלי במדינה. אני מסכם שוב: אין כאן שום ספיגה, אלא תקון עיוותים שנצטברו כתוצאה מהקפאה של ארבע שנים ותקון העניין בדרך שמכניסה יותר צדק בהתחלקות הנטל בין עורף וחזית.

ש. לינדר:

אולי מותר לי להוסיף לדברי מר רוטר. כאמור בתקופת המלחמה נמצאנו במצב של קפאון ואם היינו מיישמים את זה בשנה הבאה, היינו צריכים להגיע לגביה של לפחות 140 וכמה מליון, לעומת ה-156 התוספת נטו אולי תתקבל.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:

אנחנו עכשיו לא נפתח בשאלות. שמענו את דברי המוסד לביטוח לאומי על מנת שתהיה לנו תמונה שלמה. אני רוצה שנשמע היום גם את דברי נציגי ההסתדרות.

י. ברק:

צריך לציין שהחוק המתוקן לא בא להגדיל את תשלומי הביטוח הלאומי אלא להקטין אותם. אילולא החוק הזה המכסימום היה 3000 ל"י. שואלים כאן בכמה יפגעו השכירים, בכמה יפגעו העצמאיים. אף אחד כאן לא נפגע. כל החוק הזה הוא רווח נקי לעצמאיים ולשכירים.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:

אנו לא נכנסים עכשיו לויכוח. אנו דוחים אותו למחר. רשות הדבור לע. אבל.

ע. אבל:

כנציג ההסתדרות אני חושב שהקו שהביטוח הלאומי נקט בו הן לגבי העלאת התקרה והן לגבי הורדת השעורים הוא צעד בכיוון הנכון, צעד טוב וחיובי ומבחינה זו הביא ליתר פרוגרסיביות וחלוקת נטל התשלומים של הביטוח הלאומי. זה שעד 1700 ל"י לשכירים, כולל מעבידים שמשלמים עבור שכירים גם זה חשוב. יש לפעמים שחמיכה במקביל השכר הנמוך נותנת להם תמריץ להעלות את השכר. על כל פנים זה בהחלט דבר חיובי ביותר, ושיש הכבדה לגבי בעלי שכר בינוני וגבוה, ההכבדה הוקלה במידה ניכרת ע"י הורדת השעורים, כך שאני חושב שזהו צעד חיובי ובהחלט בכיוון הנכון. למעשה הייתי יכול להסתפק

בדברים האלה. אמנם רציתי לומר משהו לגבי חלוקת ההורדה של 1,2 בין עובדים ומעבידים, אבל היות וזה לא שייך לבמה הזו לא אדבר על כך. לדעתי זה היה צריך להיות שווה בשווה, אבל אני מבין שלא נוכל להתעכב על כך כיון שזה לא שייך לשולחן הזה ועל כך חבל, כי נדמה לי שנועת העבודה אפשר היה להעביר זאת בצורה יותר סימפטית. אני אומר זאת משום שבהסכמת ההסתדרות הועבר בזמנו החוק המחייב את המעביד לנכות ולא משאיר אותו רק רשאי לנכות. כתוצאה מזה יש בלבול די גדול במערכת השכר לגבי כל המעבידים ששלמו את דמי הביטוח עבור עובדיהם, דבר שעד היום עוד לא יצאו ממנו. במידה והיה ניתן להקל במשהו על תשלומים שהעובד משלם מהנסו שלו זה היה צעד בכיוון הנכון. אבל לצערנו זה לא שייך לשולחן זה. יש דבר אחד בלבד, הביטוח הלאומי לא הסכים להביא את התקון הזה בד בבד עם התקון להעלאת התקרה, והוא תקון של סעיף הקשור קשר הדוק לנושא הזה - 188 (ג) בחוק הביטוח הלאומי. היות והסעיף הזה לא הופיע כאן כהצעה לתקון, אני מבין שלא ניתן על רגל אחת לתקן אותו כאן. מה שהייתי רוצה הוא שנציגי הביטוח הלאומי ימסרו כאן איזה הודעה על כוונה לפעול לתקון הסעיף הזה. עו"ד י. נחמן תאמר מה בדיוק אנו חושבים שצריך לתקן שם. אני רוצה רק לומר מה המהות של תקון סעיף 188 (ג). יש איזה קשר בין התשלומים לביטוח הלאומי לבין התשלומים לקרנות הפנסיה של ההסתדרות. הקשר נוצר בזמן שחוק חוק הביטוח הלאומי ב-1954. בזמנו לא רצו להטיל מעמסת יתר על מעסיקים ועל עובדים, והיות ואז דמי הביטוח לזקנה ושארים היו 2½%, קבעו שכל מי שיש לו הסכם פנסיוני עם אחת מקרנות הפנסיה, יוכל להפחית מהתשלומים שהוא התחייב לשלם לקרן הפנסיה 2½% היות והוא משלם עכשיו ביטוח לאומי. 1½% מעביד ו-1% עובד. החוק כפי שחוקק בזמנו וכפי שהוא קיים היום, למעשה דיבר רק על הסכמים שנחתמו לפני 1954, אבל למעשה אנחנו גם בהסכמים קולקטיביים שנחתמו, גם בהסכמי פנסיה שנחתמו בתקופות מאוחרות יותר, בדרך כלל אמצנו לעצמנו את הנוסח הזה של חוק הביטוח הלאומי ובהסכמי הפנסיה עד היום ישנה פסקה שאומרת שמהתשלומים שנקבעו בהסכם הפנסיוני 10% לפנסיה יסוד ו-6% לפנסיה מקיפה, יופחתו 2½% עד לתקרת הביטוח הלאומי. הדבר הזה בזמנו היה כרוך בשילוב קצבאות. גם על כך הוחלט כשדובר על הקצבאות שקרנות הפנסיה משלמות לפנסיונרים שלהם ועל כך שיפחיתו מהן 2½% שמהווים את הקצבה שאותם פנסיונרים זכאים לקבל מהביטוח הלאומי.

אני לא רוצה להכנס כאן להיסטוריה של ניחוק השילוב, אבל ב-1973 הוחלט על כך, ויש לציין שיו"ר הועדה הזו תרמה תרומה נכבדה מאד לנתוק הכולל, וביום 1.4.73 נקבע בכל החוקים ובכל התקנות שקצבת הביטוח הלאומי לחוד וקצבת קרנות הפנסיה וגם קצבת המוסדות התקציביים לחוד. כל פנסיונר זכאי לקבל את מלא הקצבה מקרנות הפנסיה וגם מהביטוח הלאומי. כיון שכך נוצר מצב משונה שבדמי הביטוח אנחנו עדיין קשורים לתשלומים לדמי הביטוח הלאומי, בעוד שבקצבאות הקשר הזה נותק לחלוטין. כדי לא ליצר הכבדה וטרואקטיבית על עובדים ומעבידים ולדרש את אותם 2½% על מלא השכר מהלירה הראשונה, הח טנו להסתפק במועט, ולפחות להקפיד את התקרה הקיימת של 1500 ל"ל לצורך ניכוי של דמי הביטוח. במקום הנוסח הזה שקושר את ניכוי 2½% בתקרת הביטוח הלאומי, אנו רוצים נוסח שיקשר את ה-2½% ב-1500 ל"ל. ז.א. שעד 1500 ל"ל ישלמו באמת רק 13½ במקום 16 או 7½ במקום 10, אבל מעל 1500 ל"ל, בלי כל קשר לתקרת הביטוח הלאומי כפי שתנוע ב-1.4 ובעתיד, ישלמו את מלא דמי הביטוח לקרנות הפנסיה. את זה נצטרך לעשות בכל מקרה גם בהסכמים קולקטיביים, כי התקון בחוק הביטוח הלאומי לא יפתר לנו את הבעיה לגבי ההסכמים הקולקטיביים. יש פה ושם כמה הסכמים שקשרו את זה באופן ישיר לנוסח שקיים בביטוח הלאומי ויש התיחסות ישירה ל-188 ג. זה לא אומר שאם 188 ישונה זה כבר מבטיח לנו את העניין שם, אבל זה בכל זאת עוזר ומסייע. סעיף 188 ג צריך להיות מותאם למציאות החדשה שלגביה נפעל לא רק טביב שולחן זה, אלא גם בפורומים אחרים. במו"מ עם מעסיקים, עובדים וכיו"ב. בכל זאת לפי דעתנו יש חשיבות לשנות את זה עכשיו.

אני חושב שיש דבר נוסף, היות ויש עכשיו הפחתת שעורים של הביטוח הלאומי הן לגבי עובד והן לגבי מעסיקים, זו גם השעה הנוחה לנו וגם מבחינת המשק, לקבוע את זה כקביעה סופית ולראות בזה עסקת חבילה כוללת כדי שלא תהיה

אפשרות אחרי שכאן הורדנו שלפתע יהיה דבר אחר מועלה. אני מבקש מאנשי הביטוח הלאומי לתת הצהרת כוונה לתקן את הסעיף הזה בהתאם למה שיקבע במו"מ משותף או בדיון משותף בין עובדים ומעבידים, אבל צריך שדבר זה יתקן בהתאם למציאות החדשה.

יו"ר ש.א.אלמוזלינו:
אולי מבחינה משפטית תסביר לנו עו"ד יהודית נחמן מה צריך לתקן בסעיף הזה.

עו"ד י. נחמן:
כבר אמר מר אבל שסעיף זה הוא יוצא דופן בחוק הביטוח הלאומי, כי הוא מאפשר לאנשים, עובדים ומעבידים שמשלמים בכלל לגוף אחר להקטין את התשלומים שם. בזמנו זה נעשה מפני שהיו קופות תגמולים וקרנות פנסיה שלפי התקנות של אותן הקופות היו חייבים המעבידים לשלם ביטוח זקנה. רצה החוק עם הנהגת ביטוח זקנה חובה, להקל על העובדים והמעבידים; תשלמו שם פחות ותשלמו אצלנו קרן ביטוח זקנה. מכאן צמח גם השילוב המפורסם וכו'. כבר דובר על התאריך נסנ דטט עי עטן עתה 1.4.73 היו סכומים משתמים לקופת תגמולים או לקופת פנסיה, רשאי המעביד להפחית את תשלומיו לקופה כאמור באחוזים מהכנסה שלפיה משתלמים דמי ביטוח בעד עובד פלוני, ורשאי העובד להפחית את תשלומיו לקופה, ובלבד שהניכוי לא יעשה מסכום העולה על 1500 ₪. אפשר להשאיר את המילה הכנסה, כי יש אנשים שמרויחים פחות מ-1500 ₪, ובלבד שהניכוי האמור לא יעשה מסכום העודף על 1500 ₪.

י. ברק:
ההסתדרות חומכת בהצעת החוק הזו. אני מתאר לעצמי שבעצם אי אפשר לקשר דברים. מר אבל חשב שאפשר לעשות עסקת חבילה ואני מקווה שחברי הועדה יבינו שאין שום אפשרות לקשר את מה שנציגי ההסתדרות מבקשים עם התקון הזה. יש כאן בעיה ואיננו מתעלמים ממנה, אבל זה אינו נוגע לענין המכסימום. סעיף 188 ג כפי שהוא קיים בחוק ביטוח לאומי התקבל ב-54 לגבי מצב מסוים שהיה קיים באותה עת. זה היה כאשר חוק הביטוח הלאומי התקבל בכנסת, ואז בהסכמה בין ארגוני המעבידים וההסתדרות, היגיעו לאיזה שהוא מודוס וונדי בין קרנות הפנסיה ובין הביטוח הלאומי. המודוס ויונדי היה שמתוך הכספים שהמעסיקים משלמים לקרנות הפנסיה, יורידו חלק מסוים והוא $2\frac{1}{2}\%$, היות והם עכשיו צריכים להגדיל את תשלומיהם לביטוח הלאומי. ההסתדרות אמצה את הדבר הזה גם להסכמים קיבוציים שנעשו אחרי 54, אבל כפי שמר אבל אמר, זה ענין למו"מ בין ארגון העובדים ובין ארגון המעסיקים. כפי שהם הכניסו את הסעיף הזה בזמנו הם יכולים לשנות אותו עכשיו. אבל לתקן כאן את סעיף 188 ג שהיתה לו מטרה מוגדרת וברורה להכניס את הביטוח הלאומי לשלב של התחלה בשנת 54, להפוך את זה לסעיף קבוע של שנויים והתאמה בין הביטוח הלאומי וקרנות הפנסיה - זה ענין מסובך מאד שמצריך מו"מ בין ארגוני העובדים והמעבידים והממשלה, וזה לא ענין לתקון שלנו עכשיו, לא מבחינת הסבוך שיש לו, לא מבחינת הזמן שזה עלול לקחת להסדיר בעיה כזאת. אתם צריכים לזכר שהחוק הקיים נכנס לתוקף בראשון לאפריל, ואם לא נעשה את התקון שלנו באופן מהיר ביותר, יכנס לתוקף מכסימום של 3000 ₪ שאף אחד לא מעוניין בזה. מה שאני יכול לומר כרגע הוא שהבעיה היא אמנם בעיה ואנו ערים לה. אנו נבדוק את הענין בשיתוף עם ההסתדרות, עם ארגוני המעסיקים ועם הביטוח הלאומי. אינני יכול לומר כרגע מה תהיינה תוצאות הבדיקה, אבל אני יכול להבטיח שהנושא הזה יבדק. אין שום כוונה למשך את זה למשך הרבה שנים, וכל מה שאני יכול לומר בשם שר העבודה הוא שהענין הזה יבדק ואנו מבקשים בכל לשון של בקשה מהועדה לא לקשר את שני הדברים האלה יחד. ההצעה שהעלו אנשי ההסתדרות היא מאד מסובכת וקשה, ולא ניתן לקשר את זה בשום אופן בנושא העומד לפנינו. אני לא אומר שזהו נושא חדש כי זוהי טענה פורמלית גרידא, אבל אני מדבר לגוף הענין וזה באמת ענין לבדיקה נפרדת בפני עצמה.

יו"ר ש.א.אלמוזלינו:
אותה נקודה שהעלו כאן אנשי ההסתדרות בקשר לסעיף 188 ג' העליתי אני בדיון שהיה בפליאת הכנסת, כדי למנע טענה שיכולה להשמע כאן כאילו זה נושא חדש. הנושא איננו חדש וטענה כזו אינה קיימת. הועדה צריכה לשקל האם אנחנו עכשיו בתקון הנוכחי נצטרך לכלול סעיף המתקן את 188 ג, או שנקבל כאן החלטה ונרשום לפנינו הודעה של שר העבודה שתמסר לוועדה, שהנושא הזה

נמצא בבדיקה ובמו"מ עם ארגון העובדים והמעבידים ויבוא על סדורו תוך זמן מוגדר. מו"מ לא צריך להמשך שנים, הוא צריך להתקיים ואפשר להקציב לו זמן מסוים לגמר המו"מ וגמר הנושא.

י. ברק: זה תלוי במו"מ, כיצד אנו יכולים להתחייב על משך המו"מ?

י. ש. א. אלמוזלינו: אני דברתי עם מר ברק אתמול על הנקודה הזו ובקשתי ממנו להתייעץ עם שר העבודה ואנו עדיין מחכים לתשובה מוסמכת בנושא הזה. על כל פנים צריכה להתקבל בועדה החלטה ברוח זו, האומרת שהנושא הזה נמצא בבדיקה וטפול ומתנהל מו"מ והוא יבוא על סיומו החיובי.

י. ברק: אני מעולם לא אמרתי שאפשר להבטיח את סיומו החיובי של הנושא הזה. אנו ערים לבעיה ונבוד אותה, אבל זה ענין למו"מ רציני וממושך ואולי לא ממושך, אבל אי אפשר להתחייב על זמן סיומו, זה תלוי הרבה בארגון המעסיקים,

י. ש. א. אלמוזלינו: כל הכבוד לארגון המעסיקים, אבל יש כאן גם ארגון עובדים. יש פה סוגיה מסוימת שהועלתה כבר לפני ששה חודשים וצריך לסיים אותו.

י. אבל: אחת הסיבות שלא העלו את התקרה היתה הסיבה הזו שהועלתה כאן. אתם רוצים שהסיבה הזו תמשיך להתקיים? אחת הסיבות שהתקרה לא הועלתה היתה הקשר בין סעיף זה וגובה התקרה. לשם מה להמשיך בכיוון זה?

ח"כ דיציאן: האם קיימים חוזים קולקטיביים מ-1.4.54 שהיו תשלומים מעל ל-2500? הרי לא היתה תקרה כזו, היתה תקרה של 240 בלבד, אז למה אתם המשכתם בהסכמים הקולקטיביים בצורה קטלנית? זו רשלנות של ההסכמים הקולקטיביים ולא של החוק.

ח"כ מויאל: בזמנו ההסכמים היו כפי שהיו והשכר היה כפי שהיה. בינתיים השכר עלה והשילוב היה קיים עד ל-1.4.73! עד לפני ששה חודשים. כל זמן שהתקרה היתה 1500 לבעיה שמעלה מר אבל לא קיימת, אבל עכשיו, היות והשילוב מנותק ורוצים להעלות את התקרה הבעיה מתעוררת. אין פה טפול רשלני, יש דינמיות בהסכמים הקולקטיביים.

ח"כ דיציאן: אחת הסיבות שאתם עומדים עכשיו בפני חתימת הסכמים קולקטיביים חדשים ועקב חתימת הסכמים קולקטיביים חדשים לשם מה יש צורך להכניס את כל הדבר הזה בחוק? זה יכול מחר להשתנות עוד פעם ועוד פעם, למה לא להסדיר זאת בהסכם הקולקטיבי שזה הרבה יותר קל והגיוני מאשר שנוי החוק.

ח"כ מויאל: אני רק מסביר לך את הגישה של ההסתדרות שגורסת שהיות והדבר הזה נובע מהעלאת המקרה, צריך למצא לזה פתרון.

ח"כ דיציאן: לפי דעתי אם יש ניתוק אין גם הגיון להוריד עד 1500 ל. או כך או כך. אינני רוצה שישתמע מכך שאינני דואג לתנאים הסוציאליים של העובדים, אבל ההגיון מחייב שאם יש ניתוק בין התשלומים בהסכמים לביטוח לאומי ובין קרנות הפנסיה, אין שום הגיון שבאיזה שהוא שלב של שכר תהיה תפחתה בין התשלומים האלה, וזה צריך לבוא על פתרונו בתוך ההסכמים הקולקטיביים. לזו הייתה טוענים שיש איזה שהוא הסכם קולקטיבי שכבר ב-54 קבע סכום מעל התקרה, יתכן, ואולי אם תגיד לי שהחליטו להאריך את כל ההסכמים הקולקטיביים לעוד שנה, אז יכולה להיות הוראת שעה, אבל באופן נורמלי אין כל הגיון בזה.

הנלשא הוא חשוב מאד ואין ספק בכך.
אני מבקשה מכל הצדדים לחשב על כך

יו"ר ש.א.אלמוזלינו:

ונמשיך את הדיונים מחר בשעה 9.

הישיבה נועלה בשעה 12.30